

Anställningsformer och arbetstider 2017

Fast och tidsbegränsat anställda samt hel- och deltidanställda efter klass och kön år 1990–2016

Författare: Mats Larsson, enheten för avtalsfrågor

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
1 Anställningsformer	5
efter klass, kön, ålder, sektor, LO-förbund, facklig tillhörighet och län	
1.1 Fast och tidsbegränsad anställning	5
1.2 Tidsbegränsade anställningsformer	16
1.3 Bemanningsföretag	20
2 Arbetstider	21
efter klass, kön, ålder, sektor, LO-förbund, facklig tillhörighet och län	
2.1 Heltid och deltid	21
2.2 Hur många procent är deltiderna på	32
2.3 Vanligen arbetad tid	36
2.4 Anledning till att arbeta deltid	39
2.5 Arbetstidens förläggning	42
Bilaga 1. Metod, begrepp och dataunderlag	45

Rapporten har utarbetats av LOs Arbetslivsenhet

För ytterligare information kontakta
Mats Larsson, telefon 08-796 2811

Sammanfattning

Anställningsformer – Fast och tidsbegränsat anställda

År 2016 var 4,2 miljoner personer i åldern 16-64 anställda. Av dessa var 15 procent, 638 000 personer, tidsbegränsad anställning. Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän då 21 procent av arbetarna och 12 procent av tjänstemännen är tidsbegränsat anställda. I antal motsvarar det 342 000 arbetare och 283 000 tjänstemän.

Tidsbegränsade anställningar är mer vanligt bland kvinnor än bland män. Bland arbetare är 25 procent av kvinnorna, var 4e kvinna, och 17 procent av männen tidsbegränsat anställda. Bland tjänstemän gäller 13 procent för kvinnorna och 10 procent för män.

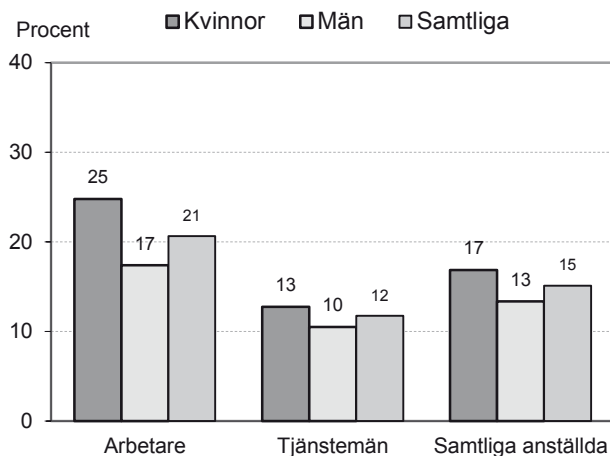
Främst är det unga vuxna som är tidsbegränsat anställda. Av alla anställda i åldern 16-24 år är drygt hälften, 53 procent, tidsbegränsat anställd. Upp i åldrarna minskar andelen och bland 55-64 åringar är den 7 procent.

Även mellan olika sektorer är skillnaden stor. Bland arbetare är tidsbegränsad anställning vanligast i sektorerna hotell, restaurang och kultur, nöje och fritid. I dessa är över 40 procent tidsbegränsat anställda. I sektorerna sociala tjänster (hemtjänst mm), uthyrning och fastighetservice (lokalvård mm), utbildning och detaljhandel är andelen cirka 30 procent. Lägst andel tidsbegränsat anställda arbetare är det inom Bygg- och Tillverkningsindustri, 8 resp. 9 procent.

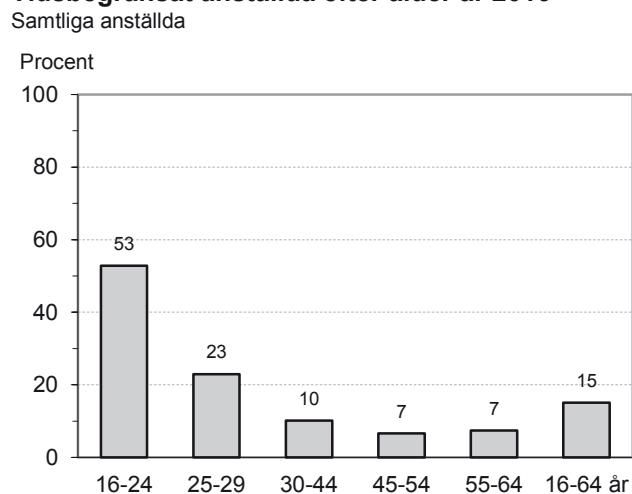
Flest *antal* tidsbegränsat anställda arbetare är det detaljhandeln med 46 000 tidsbegränsat anställda arbetare. Bland tjänstemän är antalet störst i sektorn utbildning där 82 000 är tidsbegränsat anställda.

Sedan början av 1990-talet har tidsbegränsade anställningar ökat sakta men säkert. Bland samtliga anställda har andelen ökat från 9 procent år 1990 till 15 procent år 2016.

Tidsbegränsat anställda efter klass och kön år 2016

Tidsbegränsat anställda efter ålder år 2016

Arbetstider – Hel- och deltidanställda

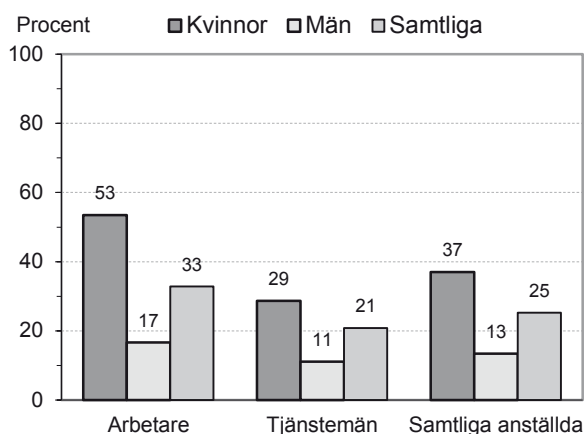
År 2016 var 4,2 miljoner personer i åldern 16-64 år anställda. Av dessa var drygt en miljon, 25 procent, deltidanställda. Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän då 33 procent av arbetarna är deltidanställda jämfört med 21 av tjänstemännen. Skillnaden är även stor mellan kvinnor och män och klart högst andel deltidanställda är det bland kvinnliga arbetare. Av dessa är drygt varannan, 53 procent, deltidanställda jämfört med 17 procent av manliga arbetare. Bland tjänstemän är 29 procent av kvinnorna och 11 procent av männen deltidanställda.

Deltid är vanligast bland unga vuxna och i åldersgruppen 16-24 år är 52 procent deltidanställda. I övriga åldrar är andelen cirka 20 procent. Även efter sektor varierar deltiden stort. Klart vanligast med deltid är det i Detaljhandel där hela 67 procent av arbetarna är deltidanställda. Även i sektorerna Hotell, Restaurang, Vård och omsorg samt Sociala tjänster (hemtjänst mm) är andelen över 50 procent (53-56 procent). Minst andel deltidanställda är det inom Bygg- och Tillverkningsindustri där 4 resp. 8 procent av arbetarna är deltidanställda.

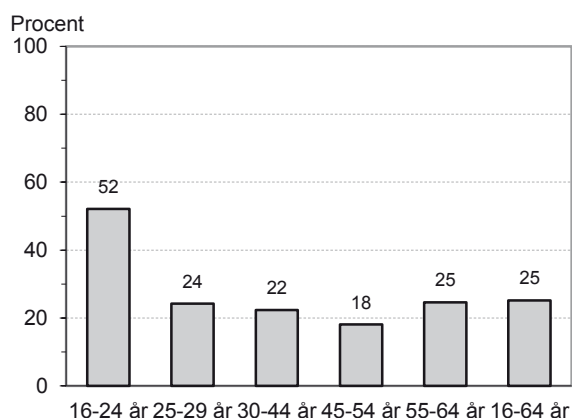
De senaste 10 åren har andelen deltidanställda minskat en aning, från 27 till 25 procent år 2006-2016. Minskningen gäller dock bara bland tjänstemän för vilka andelen minskat från 23 till 21 procent. För arbetare har andelen legat relativt stabilt runt 33 procent. Det är främst bland kvinnor som andelen deltidanställda minskat medan den ökat något bland män. För samtliga kvinnor har andelen minskat från 42 till 37 procent år 2006-2016 medan den ökat bland män från 12-13 procent. Utvecklingen för kvinnor och män har varit likartad bland både arbetare och tjänstemän.

De främsta anledningarna till att arbeta deltid är att heltidsarbete saknas, vård av barn/vuxen och studier. Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän. Bland arbetare uppger 36 procent att heltidsarbete saknas jämfört med 16 procent av tjänstemännen. För tjänstemän är det i stället vård av barn/anhörig som är främsta anledning, 26 procent, jämfört med 7 procent bland arbetare. Studier är främsta anledning för 15 procent av arbetarna och 14 procent av tjänstemännen.

Deltidanställda efter klass och kön år 2016

Deltidanställda efter klass och ålder år 2016
Samtliga anställda

Inledning

Rapportens syfte är att beskriva vilka anställningsformer och arbetstider som gäller för olika grupper av anställda på den svenska arbetsmarknaden år 1990-2016.

Anställningsform

Anställningsformer delas här in i två huvudgrupper:

- tillsvidareanställning, även kallad fast anställning
- tidsbegränsad anställning, även kallad visstidsanställning

Dessa två regleras i lagen om anställningsskydd (LAS) eller i kollektivavtal mellan fack och arbetsgivare.

Tillsvidare/fast anställning benämns i rapporten som fast anställning. En fast anställning upphör inte automatiskt vid någon viss tidpunkt utan måste sägas upp av antingen den anställde eller arbetsgivaren.

Tidsbegränsade anställningar förekommer i flera olika former. Gemensamt för dessa är att de är avtalade att gälla till en viss tidpunkt.

Arbetstid

Arbetstid avser här främst arbete på heltid eller deltid men även arbetstidens förläggning över dygnet och veckan samt vanligen arbetad tid.

Nuvarande frågor i AKU gällande arbetstider infördes april 2005 då ett 20-tal nya frågor gällande arbetstid infördes i AKU. Det innebar en betydligt mer detaljerad kartläggning av anställdas arbetstider än tidigare.

Rapporten bygger på data från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU) år 1990-2016. Mätperioden är 1:a kvartalet respektive år och urvalsstorleken är cirka 60 000 personer i åldern 16-64 år (se bilaga 1 för mer utförlig beskrivning av metod och dataunderlag).

1

Anställningsformer

1.1 Fast och tidsbegränsad anställning

År 2016 var 4,2 miljoner personer i åldern 16-64 anställda. Av dessa var drygt 3,6 miljoner fast anställda medan 638 000 personer hade någon form av tidsbegränsad anställning. Räknat i procent motsvarar detta 15 procent tidsbegränsat anställda.

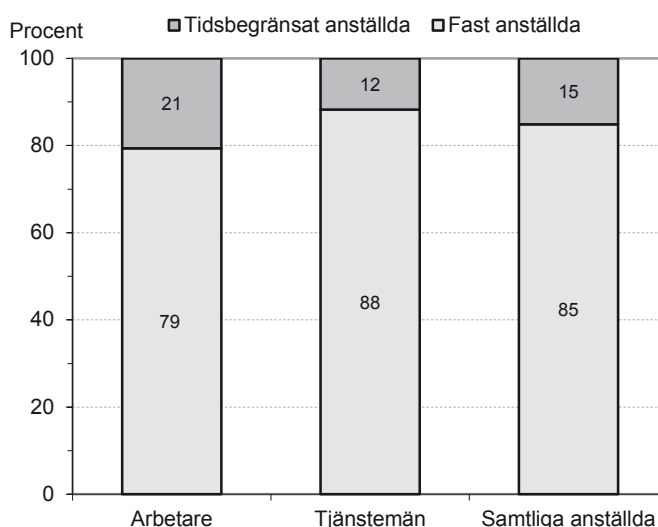
Delas de anställda upp på arbetare och tjänstemän så visar sig skillnaden i anställningsformer vara stor då det främst är arbetare som är tidsbegränsat anställda. År 2016 var 21 procent av arbetarna tidsbegränsat anställda jämfört med 12 procent av tjänstemännen.

I antal motsvarar det 342 000 tidsbegränsat anställda arbetare och 283 000 tjänstemän. Totalt blir det alltså 638 000 tidsbegränsat anställda vilket är det högsta antal som uppmätts för rapportens mätperiod år 1990-2016.

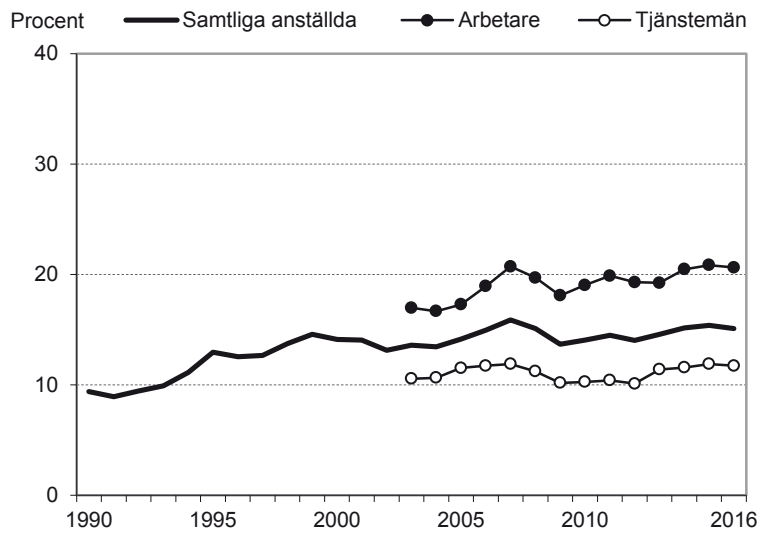
Även räknat i procent så är dagens nivå på 15 procent (15,1 procent mer exakt) tidsbegränsat anställda bland det högsta som uppmätts. Den högsta nivå som uppmätts gäller dock för år 2007 då 15,9 procent var tidsbegränsat anställda. Övriga år har nivån mestadels legat runt 13-14 procent, förutom före år 1994 då nivån låg under 10 procent (se diagram 1.2 - 1.3 och tabell 1.1).

Trenden vad gäller andel tidsbegränsat anställda är dock svagt stigande. Det gäller främst arbetare för vilka nivån tycka på väg att etablera sig över 20 procent. För tjänstemän tycks däremot nivån hålla sig mer konstant strax under 12 procent.

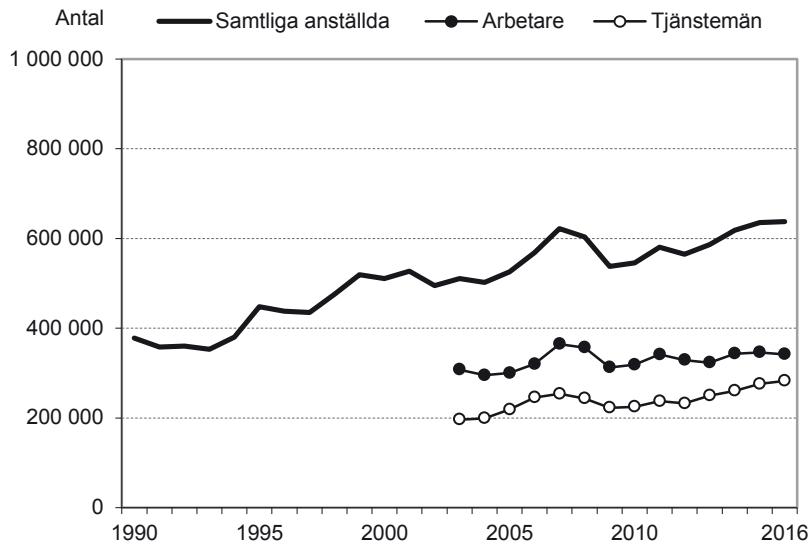
Diagram 1.1 Anställningsform år 2016 (kvartal 1)

Diagram 1.2 Tidsbegränsat anställda efter klass år 1990-2016. Procent

Diagram 1.3 Tidsbegränsat anställda efter klass år 1990-2016. Antal

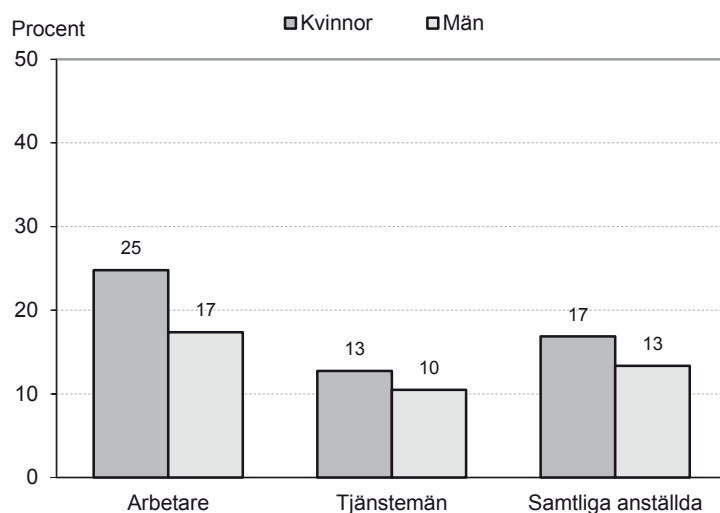

Kvinnor och män

Kvinnor är i högre grad tidsbegränsat anställda än män. Av samtliga anställda kvinnor är 17 procent tidsbegränsat anställda jämfört med 13 procent av männen. Skillnaden är dock större bland arbetare då 25 procent av samtliga kvinnliga arbetare är tidsbegränsat anställda medan 17 procent av de manliga arbetarna är det. I antal motsvarar det 180 500 kvinnor och 161 400 män.

Bland tjänstemän är skillnaden i andel tidsbegränsat anställda kvinnor och män mindre. Kvinnor är dock även här tidsbegränsat anställda i högre grad än män, 13 procent för kvinnor och 10 procent för män (se diagram 1.4 och tabell 1.1).

Diagram 1.4 Tidsbegränsat anställda efter klass och kön år 2016

Tabell 1.2 Anställningsform efter klass och kön år 2016

	Fast anställda		Tidsbegränsat anställda		Samtliga anställda	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arbetare						
Kvinnor	548 100	75	180 500	25	728 600	100
Män	766 900	83	161 400	17	928 300	100
Samtliga	1 315 000	79	341 900	21	1 656 900	100
Tjänstemän						
Kvinnor	1 163 200	87	169 900	13	1 333 100	100
Män	962 300	90	112 800	10	1 075 100	100
Samtliga	2 125 600	88	282 700	12	2 408 200	100
Samtliga anställda						
Kvinnor	1 755 900	83	356 100	17	2 112 000	100
Män	1 825 900	87	281 600	13	2 107 500	100
Samtliga	3 581 800	85	637 700	15	4 219 500	100

Ålder

Det är främst unga vuxna som är tidsbegränsat anställda. Av samtliga anställda i åldern 16-24 år är drygt hälften, 53 procent, tidsbegränsat anställd.

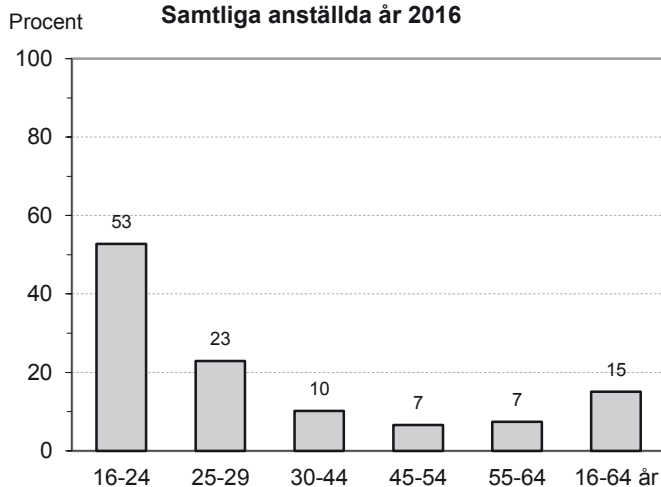
Högre upp i åldrarna minskar andelen och i åldersgruppen 25-29 år är 23 procent tidsbegränsat anställda, det vill säga en halvering jämfört med 16-24 åringarna. I åldrarna 30-44 år minskar andelen till 10 procent och för 45-64 åringarna till 7 procent (se diagram 1.5 och tabell 1.2).

Fördelat på arbetare och tjänstemän är skillnaden liten vad gäller andel tidsbegränsat anställda i respektive åldersgrupp. Andelen är till och med lite högre bland tjänstemän i de två yngsta åldersgrupperna medan den är högre för arbetare i de tre högsta åldersgrupperna (se diagram 1.6).

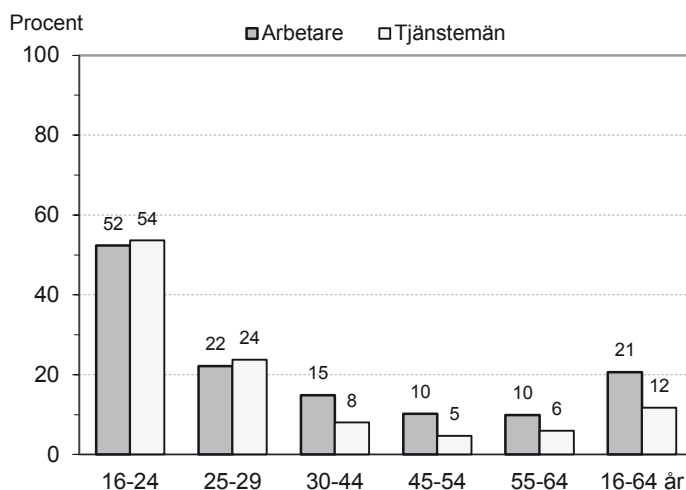
I *antal* tidsbegränsat anställda är skillnaden större. Det gäller främst 16-24 åringarna där 230 700 är tidsbegränsat anställda och av dessa är 155 000 arbetare och 85 000 tjänstemän. I övriga åldersgrupper är skillnaden mindre (se diagram 1.7).

Den ojämna fördelning vad gäller antal tidsbegränsat anställda 16-24-åringar ligger även bakom skillnaden i andel tidsbegränsat anställda bland *samtliga* arbetare och tjänstemän (20 resp. 12 procent) då andelen 16-24-åringar är betydligt större bland arbetare än bland tjänstemän, 18 resp. 7 procent (se tabell 1.2).

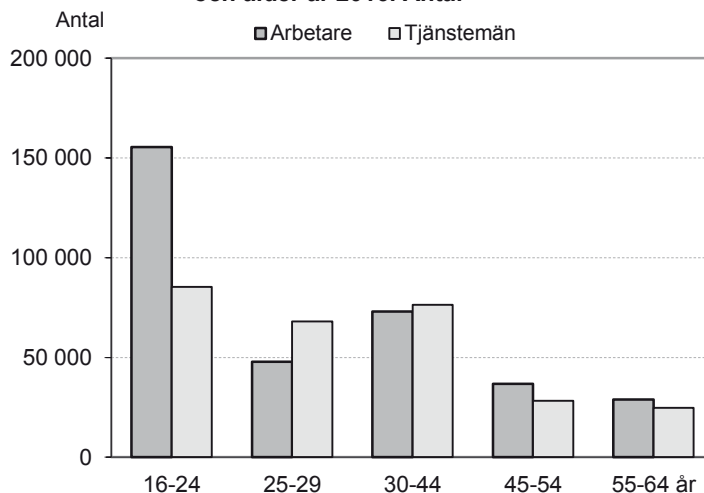
Diagram 1.5 Tidsbegränsat anställda efter ålder. Samtliga anställda år 2016

Diagram 1.6 Tidsbegränsat anställda efter klass och ålder år 2016. Procent

Diagram 1.7 Tidsbegränsat anställda efter klass och ålder år 2016. Antal

Tabell 1.2 Tidsbegränsat anställda efter klass, kön och ålder år 2016

Klass och ålder	Anställda Samtliga Antal	Tidsbegränsat anställda					
		Kvinnor Antal	Procent	Män Antal	Procent	Samtliga Antal	Procent
Arbetare							
16-24 år	296 700	88 100	61	67 300	44	155 400	52
25-29 år	216 400	22 300	26	25 400	20	47 900	22
30-44 år	490 000	36 900	19	36 000	12	73 000	15
45-54 år	361 100	20 300	12	16 500	8	36 800	10
55-64 år	292 700	12 800	10	16 100	10	28 900	10
16-64 år	1 656 900	180 500	25	161 400	17	341 900	21
Tjänstemän							
16-24 år	159 200	50 400	56	34 800	50	85 400	54
25-29 år	286 300	38 700	25	29 200	23	68 000	24
30-44 år	950 200	46 400	9	29 900	7	76 300	8
45-54 år	599 200	19 400	6	8 900	3	28 300	5
55-64 år	413 500	15 000	6	9 900	6	24 800	6
16-64 år	2 408 200	169 900	13	112 800	10	282 700	12
Samtliga anställda							
16-24 år	461 600	139 800	59	103 900	46	243 700	53
25-29 år	511 000	61 300	25	55 900	21	117 200	23
30-44 år	1 489 000	84 300	12	67 300	9	151 600	10
45-54 år	1 009 700	40 600	8	26 300	5	66 900	7
55-64 år	738 300	28 100	7	26 900	7	54 900	7
16-64 år	4 219 500	356 100	17	281 600	13	637 700	15

Sektor

Andelen tidsbegränsat anställda varierar kraftigt mellan olika sektorer. Det gäller framförallt bland arbetare. I tre sektorer är mer än 40 procent av arbetarna tidsbegränsat anställda. Högst andel är det i sektorn Kultur, nöje och fritid (se faktaruta) medan den är 40 procent i Restaurang och Hotell.

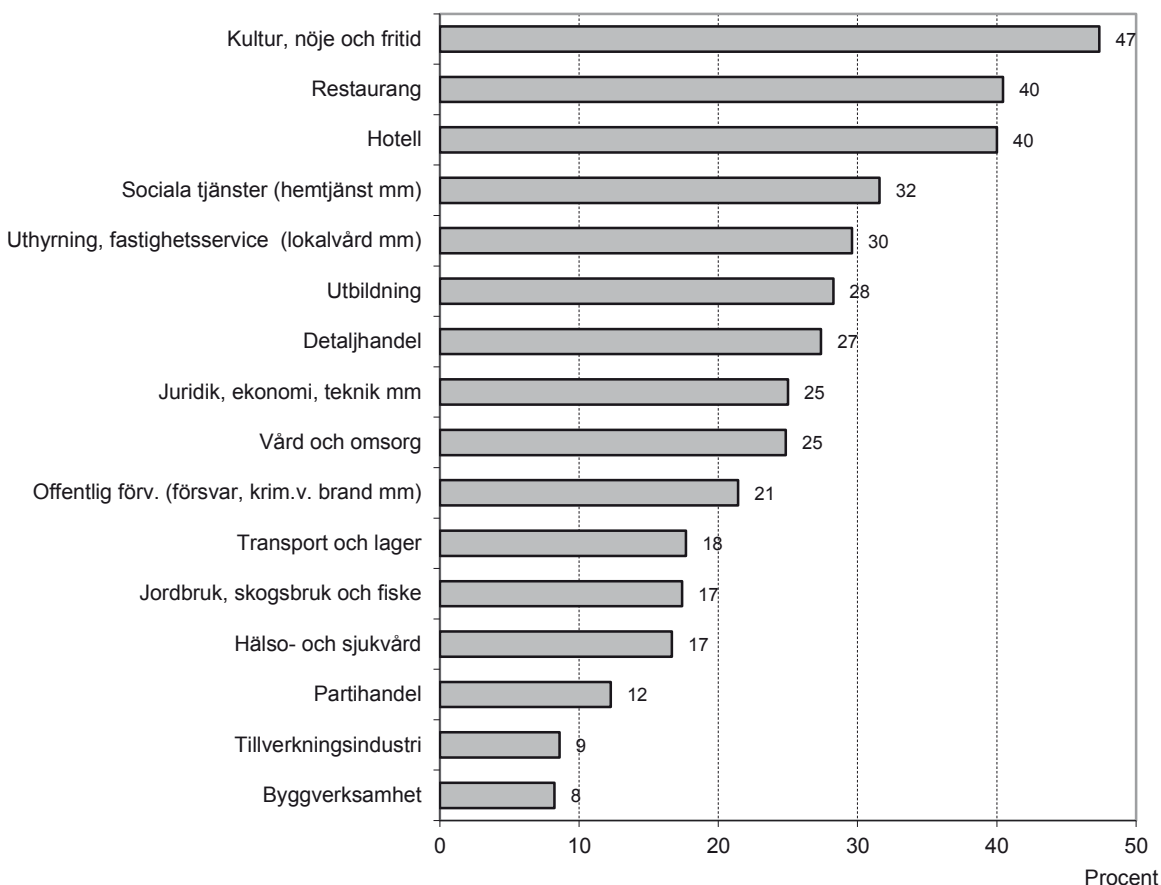
Närmast efter topp tre kommer sektorerna Sociala tjänster (inkl. hemtjänst) och Uthyrning mm (inkl. lokalvård) där andelen tidsbegränsat anställda ligger runt 30 procent. Detaljhandel och Vård och omsorg ligger strax under med cirka 25 procent (se diagram 1.8).

R Kultur, nöje och fritid

Denna sektor omfattar bland annat nöjes- och djurparker, sportanläggningar och golfbanor där det främst är arbetare som är tidsbegränsat anställda. Sektor omfattar dock även teatrar, konserthus o.lkn. där det främst är tjänstemän (skådespelare och artister) som är tidsbegränsat anställda.

Lägst andel tidsbegränsat anställda arbetare är det inom Tillverkningsindustri och Byggverksamhet, nio respektive åtta procent.

Diagram 1.8 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2016. Procent Arbetare

Även bland tjänstemän är andelen tidsbegränsat anställda högst i sektorn Kultur, nöje och fritid, 32 procent. En stor del av dessa är troligen skådespelare och artister som här räknas som tjänstemän.

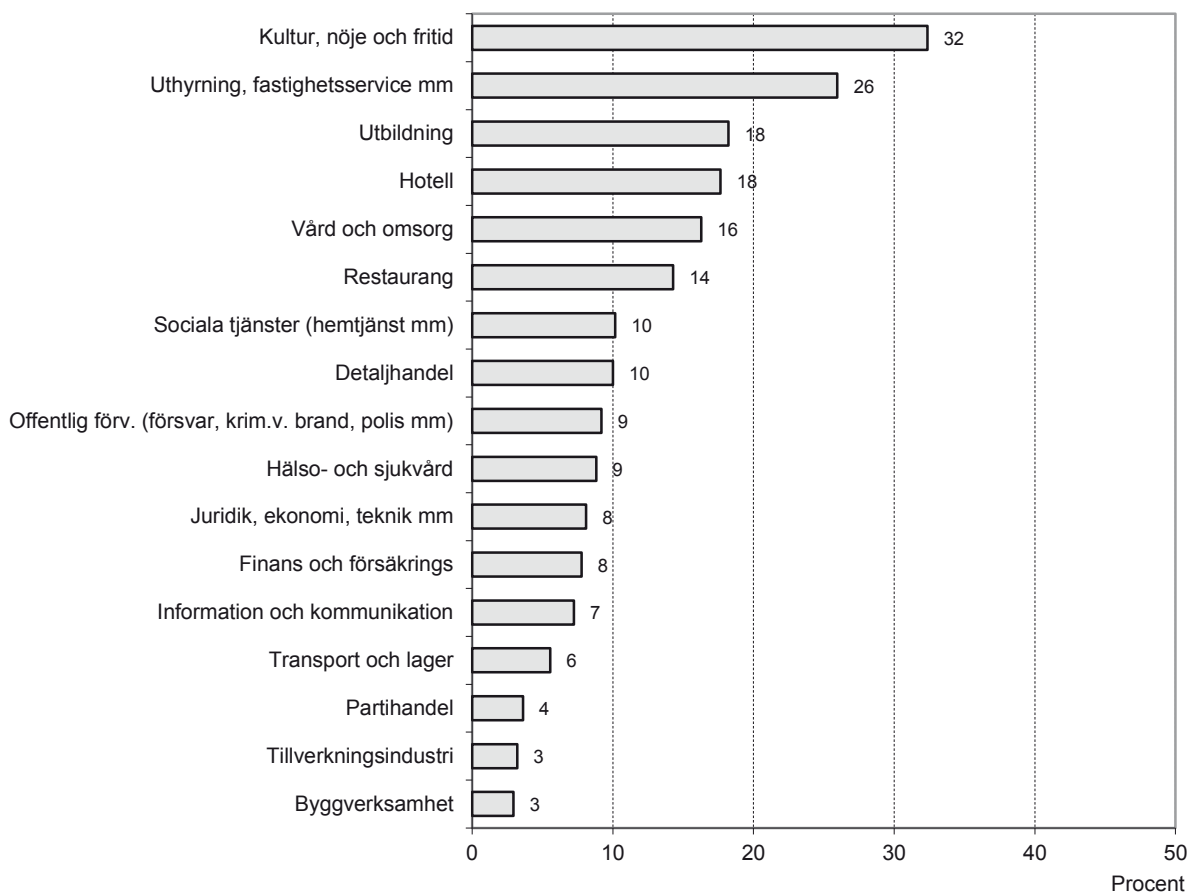
Närmast efter kommer sektorn Uthyrning och fastighetservice (se faktaruta) med 26 procent. Närmast därefter följer Utbildning, Hotell, Vård och omsorg samt Restaurang med mellan 14-18 procent tidsbegränsat anställda tjänstemän.

N Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster

Denna sektor omfattar bland annat lokalvård, bevakning samt skötsel av parker och grönytor där det främst är arbetare som är tidsbegränsat anställda. Sektorn omfattar dock även callcenter, reseverksamhet och turistservice där det främst är tjänstemän som är tidsbegränsat anställda.

Lägst andel tidsbegränsat anställda tjänstemän är det inom Tillverkningsindustri, Byggverksamhet och Partihandel, 3-4 procent (se diagram 1.9 och tabell 1.3).

Diagram 1.9 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2016. Procent Tjänstemän

Räknat i *antal* tidsbegränsat anställda blir fördelningen över sektorer en annan än den procentuella fördelningen. Räknat i antal så är det främst i sektorerna P Utbildning och Q Vård, omsorg och sociala tjänster som har flest tidsbegränsat anställda, båda med över 100 000 tidsbegränsat anställda. I sektorn Utbildning gäller det dock främst tjänstemän medan Vård omsorg främst gäller arbetare.

Närmast efter kommer sektorerna G Handel, I Hotell och restaurang samt N Uthyrning, fastighetservice (lokalvård mm) med 50 000-70 000 tidsbegränsat anställda, varav de flesta är arbetare (se tabell 1.3).

Tabell 1.3 Tidsbegränsat anställda efter klass och sektor år 2016

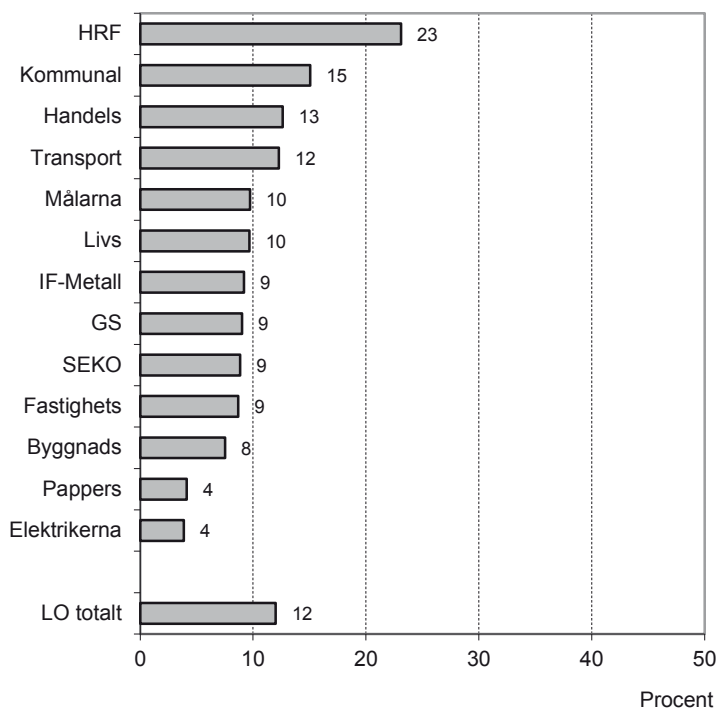
Näringsgren (sektor)	Tidsbegränsat anställda					
	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga anställda	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
A Jordbruk, skogsbruk och fiske	4 000	17	0	0	5 000	15
C Tillverkning	21 000	9	7 000	3	28 000	6
F Byggverksamhet	15 000	8	2 000	3	18 000	7
G Handel	56 000	22	13 000	6	70 000	14
Partihandel	7 000	12	5 000	4	12 000	6
Detaljhandel	46 000	27	6 000	10	52 000	23
H Transport och lager	26 000	18	4 000	6	31 000	14
I Hotell- och restaurang	45 000	41	5 000	16	50 000	36
Hotell	8 000	40	3 000	18	12 000	32
Restaurang	36 000	40	2 000	14	38 000	37
J Information och kommunikation	2 000	40	12 000	7	13 000	8
K Finans och försäkrings	0	0	7 000	8	7 000	8
M Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	5 000	25	24 000	8	29 000	9
N Uthyrning, fastighetservice mm	29 000	30	27 000	26	56 000	28
Arbetsförmedling, bemanning mm	13 000	43	20 000	36	33 000	38
Fastighetservice (lokalvård mm)	11 000	24	1 000	13	12 000	22
O Offentlig förvaltn. (försvar, polis, Kriminalvård, brand mm)	6 000	21	26 000	9	32 000	10
P Utbildning	26 000	28	82 000	18	108 000	20
Q Vård, omsorg och sociala tjänster	90 000	26	34 000	10	124 000	18
Hälso- och sjukvård	8 000	17	21 000	9	29 000	10
Vård och omsorg	41 000	25	7 000	16	47 000	23
Sociala tjänster (hemtjänst mm)	42 000	32	6 000	10	48 000	25
R Kultur, nöje och fritid	9 000	47	22 000	32	31 000	36
Samtliga	349 000	21	286 000	12	638 000	15

LO-förbunden

Hotell- och restaurangfacket (HRF) är det LO-förbund som har störst andel tidsbegränsat anställda bland sina medlemmar, 23 procent. Närmast efter kommer Kommunal, Handels och Transport med 15, 13 resp. 12 procent. Därefter följer sju LO-förbund med mellan 8-10 procent tidsbegränsat anställda. Minst andel tidsbegränsat anställda har Pappers och Elektrikerna med fyra procent (se diagram 1.10 och tabell 1.4).

I samband med arbetsmarknadskrisen år 1990-1995 steg andelen tidsbegränsat anställda medlemmar kraftigt i de flesta LO-förbund. Därefter har andelen tidsbegränsat anställda stabiliserats i flertalet LO-förbund. För exempelvis Handels, Kommunal och IF Metall skiljer det bara någon enstaka procent mellan år 1995 och 2016. I LO-förbunden Byggnads och Elektrikerna har andelen däremot minskat rejält och mer än halverats. Även bland Hotell och Restaurang Fackets medlemmar har andelen tidsbegränsat anställda minskat, från cirka 30 procent år 1995-2005 till dagens 23 procent (se tabell 1.4).

Diagram 1.10 Tidsbegränsat anställda efter LO-förbund år 2016

Tabell 1.4 Tidsbegränsat anställda efter LO-förbund år 1990-2016. Procent

LO-förbund	1990	1995	2000	2005	2010	2016
Byggnads	6	23	16	13	9	8
Elektrikerna	2	11	3	3	5	4
Fastighets	7	12	13	8	6	9
GS	..	..	..	..	..	9
Grafiska	2	9	8	8	8	..
Skogs- o Träfacket	..	..	12	11	5	..
Handels	7	12	17	14	10	13
Hotell- o Restaurang	12	28	31	30	24	23
Kommunal	13	16	16	14	11	15
Livs	6	11	14	9	7	10
Musikerförbundet	..	..	..	..	..	..
Målareförbundet	..	..	..	8	5	10
Pappers	5	6	6	6	4	4
SEKO	5	7	10	11	8	9
Transport	9	15	15	12	10	12
IF Metall	..	..	..	..	9	9
Metall	3	9	9	9	..	..
Industrifacket	5	9	10	11	..	..
Hela LO	8	13	14	12	10	12

.. Uppgift saknas eller för osäker att redovisas

Facklig tillhörighet

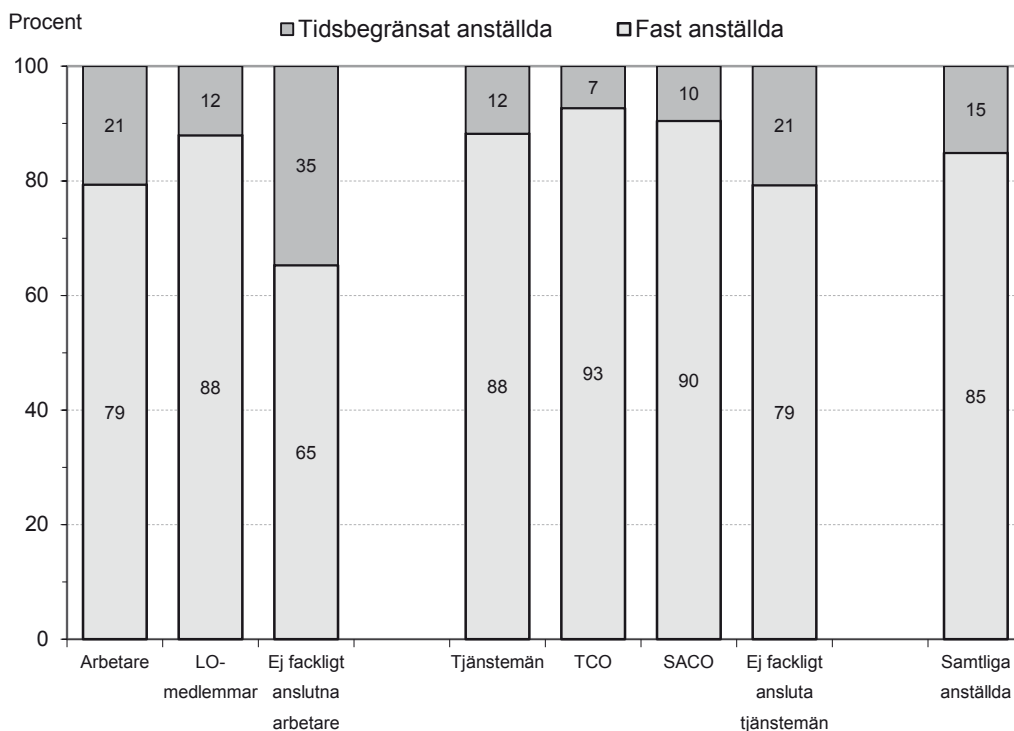
Anställda som inte är fackligt anslutna är i betydligt högre grad tidsbegränsat anställda än de som är fackligt anslutna. Detta gäller framförallt bland arbetare men även bland tjänstemän.

Bland arbetare är 35 procent tidsbegränsat anställda av de som ej är fackligt anslutna jämfört med 12 procent av LO-medlemmarna (se faktaruta). Bland tjänstemän är 21 procent tidsbegränsat anställda av de som inte är fackligt anslutna jämfört med 7 respektive 10 procent av TCO- och SACO-medlemmarna.

LO-medlem	Anställd som är medlem i något LO-förbund.
Arbetare	Anställd med yrke som organiseras av något LO-förbund.

Skillnaden i andel tidsbegränsat anställda mellan de som är med eller inte med i facket förklarar varför andelen tidsbegränsat anställda är lägre för medlemmar i respektive LO-förbund jämfört med den sektor som respektive LO-förbund i huvudsak verkar. Exempelvis är 23 procent av Hotell- och restaurangfackets (HRF) medlemmar tidsbegränsat anställda jämfört med 41 procent av samtliga arbetare i sektorn I Hotell och restaurang. Skillnaden förklaras av att andelen tidsbegränsat anställda i sektorn Hotell och restaurang är betydligt högre bland ej fackligt anslutna än bland HRFs medlemmar.

Diagram 1.11 Anställningsform efter klass och facklig tillhörighet år 2016

Län

Andelen tidsbegränsat anställda varierar mellan olika län. I de flesta län är dock andelen deltidsanställda ungefär lika hög som genomsnittet för hela riket.

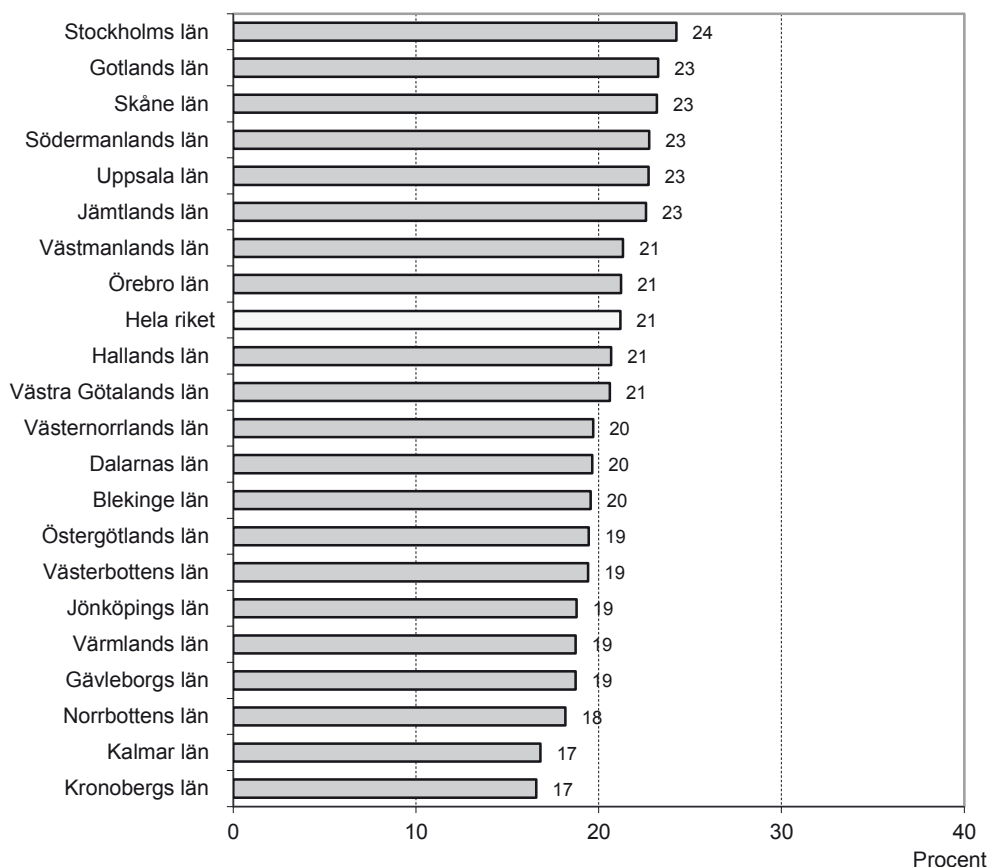
Bland arbetare är dock andelen högst i Stockholms län där 24 procent är tidsbegränsat anställda. Strax efter, med 23 procent, kommer Gotland, Skåne, Södermanlands, Uppsala och Jämtlands län. Lägst andel är det i Norrbotten, Kalmar och Kronobergs län med 17-18 procent (se diagram 1.12 och tabell 1.5)

Bland tjänstemän är andelen högst i Uppsala län där 17 procent är tidsbegränsat anställda. Lägst andel är det i Dalarna, Halland, Kalmar, Sörmland och Gotlands län där 7-8 procent av tjänstemännen är tidsbegränsat anställda.

Tabell 1.5 Tidsbegränsat anställda efter klass och län år 2016. Procent

Län	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
01 - Stockholms län	24	12	15
03 - Uppsala län	23	17	19
04 - Södermanlands län	23	8	15
05 - Östergötlands län	19	13	15
06 - Jönköpings län	19	9	14
07 - Kronobergs län	17	10	13
08 - Kalmar län	17	8	12
09 - Gotlands län	23	7	15
10 - Blekinge län	20	9	14
12 - Skåne län	23	11	16
13 - Hallands län	21	8	14
14 - Västra Götalands län	21	12	15
17 - Värmlands län	19	13	16
18 - Örebro län	21	12	16
19 - Västmanlands län	21	10	15
20 - Dalarnas län	20	8	14
21 - Gävleborgs län	19	11	15
22 - Västernorrlands län	20	9	14
23 - Jämtlands län	23	12	17
24 - Västerbottens län	19	11	15
25 - Norrbottens län	18	10	14
Hela riket	21	11	15

Diagram 1.12 Tidsbegränsat anställda efter län år 2016. Arbetare

1.2 Tidsbegränsade anställningsformer

Det finns en rad olika former av tidsbegränsade anställningar. I Lagen om anställningsskydd, LAS, nämns dock bara fem olika - vikariat, provanställning, säsongsanställning, allmän visstidsanställning samt pensionär som fyllt 67 år.

I praktiken finns dock fler tidsbegränsade anställningsformer. Många av dessa är visstidsanställningar som liknar allmän visstidsanställning i den meningen att det inte behöver anges något specifikt skäl till tidsbegränsningen. Det gäller exempelvis anställd per timme och vid behov. Det finns dock även visstidsanställningar där det föreligger skäl för tidsbegränsningen, exempelvis objekts- och projektanställning.

Totalt är det alltså 15 procent av samtliga anställda som är tidsbegränsat anställda. För dessa är de vanligaste anställningsformerna anställning per timme, 4 procent, vikariat, 3 procent samt vid behov och provanställning, 2 procent vardera. Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän liksom mellan kvinnor och män.

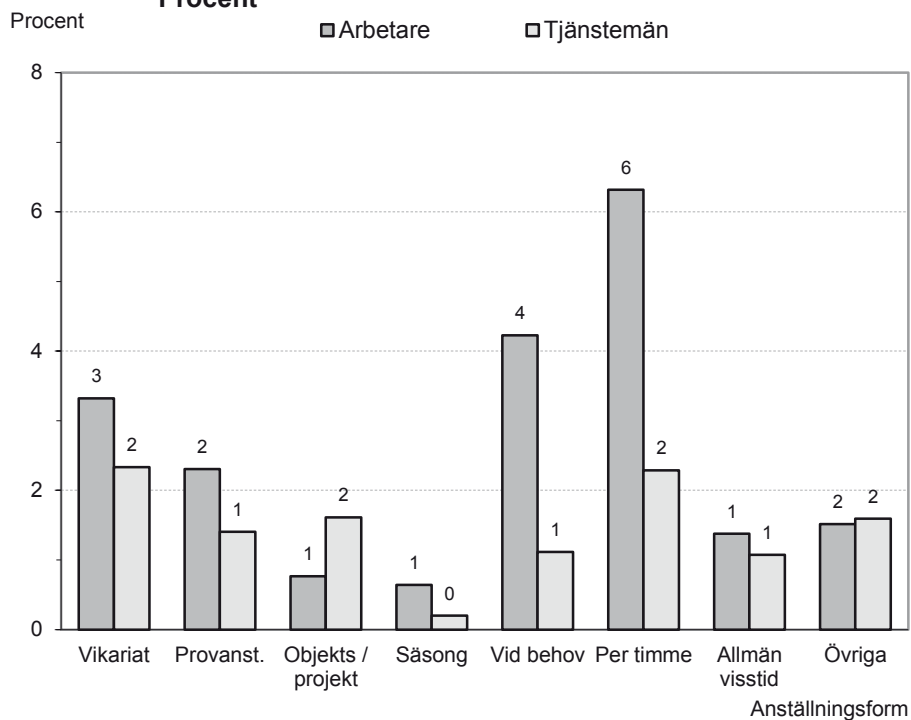
Bland arbetare är 6 procent anställda per timme, 4 procent vid behov och 3 procent vikariat. För tjänstemän är det 2, 1 respektive 2 procent som gäller.

Skillnaden mellan kvinnor och män är störst bland arbetare då 8 procent av kvinnorna är anställda per timme, 6 procent vid behov och 5 procent på vikariat jämfört med 5, 3 respektive 2 procent för manliga arbetare.

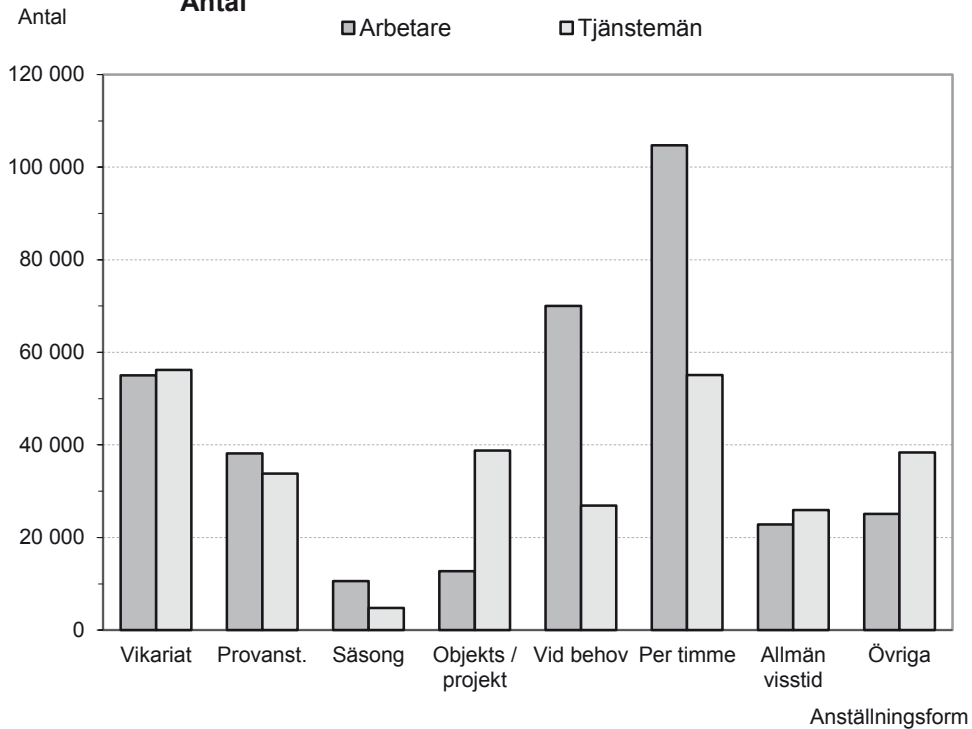
En summering av de mest osäkra anställningsformerna vid behov, per timme och allmän visstid, det vill säga de utan angivet skäl till tidsbegränsningen, visar att dessa främst gäller arbetarkvinnor då 15 procent av arbetarkvinnorna har någon av dessa anställningsformer. Bland manliga arbetare är motsvarande andel 11 procent och bland tjänstemän 5 procent för kvinnor och 4 procent för män.

I antal motsvarar detta bland arbetare 112 000 kvinnor och 86 000 män och bland tjänstemän 68 000 kvinnor och 40 000 män (se diagram 1.13 och 1.14 samt tabell 1.6).

Diagram 1.13 Tidsbegränsat anställda efter klass och anställningsform år 2016
Procent

Diagram 1.14 Tidsbegränsat anställda efter klass och anställningsform år 2016
Antal

Tabell 1.6 Anställningsform efter klass* och kön år 2016

	Fast ansällda	Tidsbegränsat anställda								
		Vikariat	Prov- anst.	Säsong- anst.	Objekts / projekt- anst.	Vid behov	Per timme	Allmän visstid	Övriga	Samtliga
Antal anställda										
Arbetare										
Kvinnor	548 100	36 700	11 800	3 600	5 100	43 500	57 800	10 400	10 200	180 500
Män	766 900	18 300	26 500	7 100	7 500	26 500	47 000	12 400	14 800	161 400
Samtliga	1 315 000	55 000	38 200	10 600	12 700	70 000	104 700	22 800	25 100	341 900
Tjänstemän										
Kvinnor	1 163 200	41 500	18 500	2 300	18 700	16 300	34 000	17 300	20 500	169 900
Män	962 300	14 800	15 400	2 600	20 100	10 600	21 100	8 700	18 100	112 800
Samtliga	2 125 600	56 200	33 800	4 800	38 800	26 900	55 100	25 900	38 400	282 700
Samtliga anställda										
Kvinnor	1 755 900	79 500	31 700	5 900	24 000	60 900	92 900	27 800	31 100	356 100
Män	1 825 900	33 300	43 200	9 800	28 600	37 900	70 100	21 700	34 300	281 600
Samtliga	3 581 800	112 700	74 900	15 600	52 500	98 800	163 000	49 500	65 300	637 700
Procent av samtliga anställda										
Arbetare										
Kvinnor	75	5	2	0	1	6	8	1	1	25
Män	83	2	3	1	1	3	5	1	2	17
Samtliga	79	3	2	1	1	4	6	1	2	21
Tjänstemän										
Kvinnor	87	3	1	0	1	1	3	1	2	13
Män	90	1	1	0	2	1	2	1	2	10
Samtliga	88	2	1	0	2	1	2	1	2	12
Samtliga anställda										
Kvinnor	83	4	2	0	1	3	4	1	1	17
Män	87	2	2	0	1	2	3	1	2	13
Samtliga	85	3	2	0	1	2	4	1	2	15

Uppgift om Klass saknas för 144 000 anställda. Dessa särredovisas ej i tabellen men ingår i Samtliga
Uppgift om Anställningsform saknas för 5 300. Dessa ingår inte i tabellen.

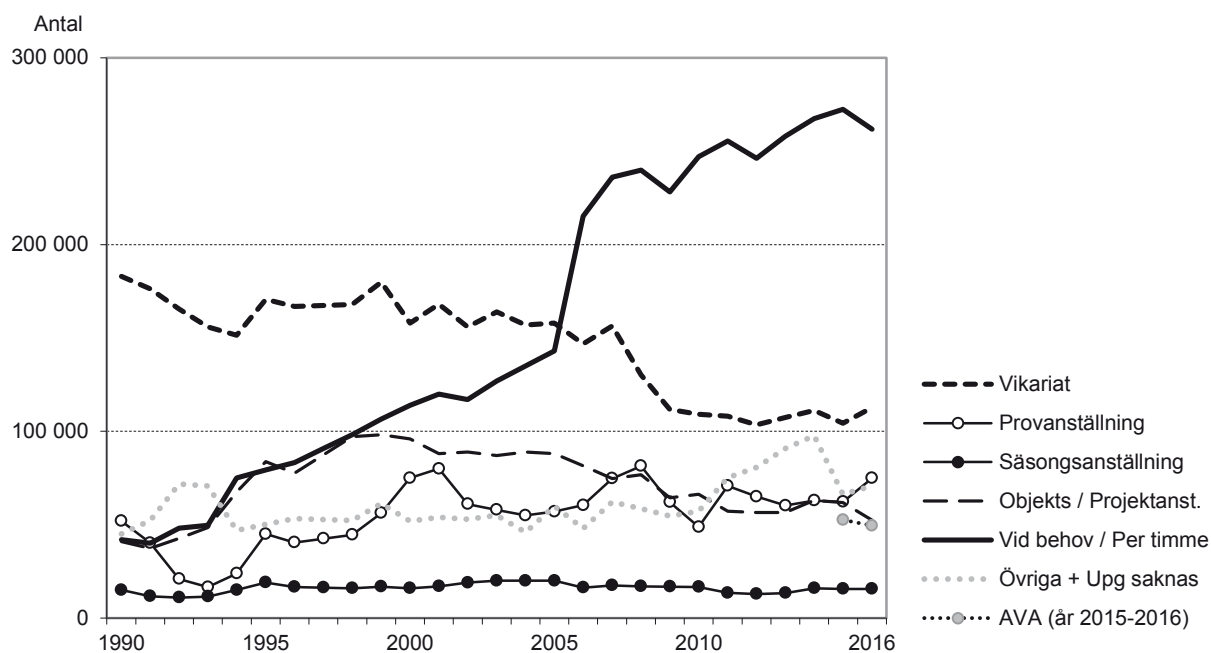
Tidsbegränsade anställningsformer år 1990-2016

År 1990-2016 är det främst anställningsformen vikariat som minskat medan vid behov och per timme har ökat. År 1990 var vikariat den vanligaste tidsbegränsade anställningsformen och motsvarade 5 procent av samtliga anställningar och nära hälften, 48 procent, av alla tidsbegränsade anställningar. Därefter har vikariaten minskat och motsvarar år 2016 knappt 3 procent av samtliga anställningar och 18 procent av alla tidsbegränsade anställningar.

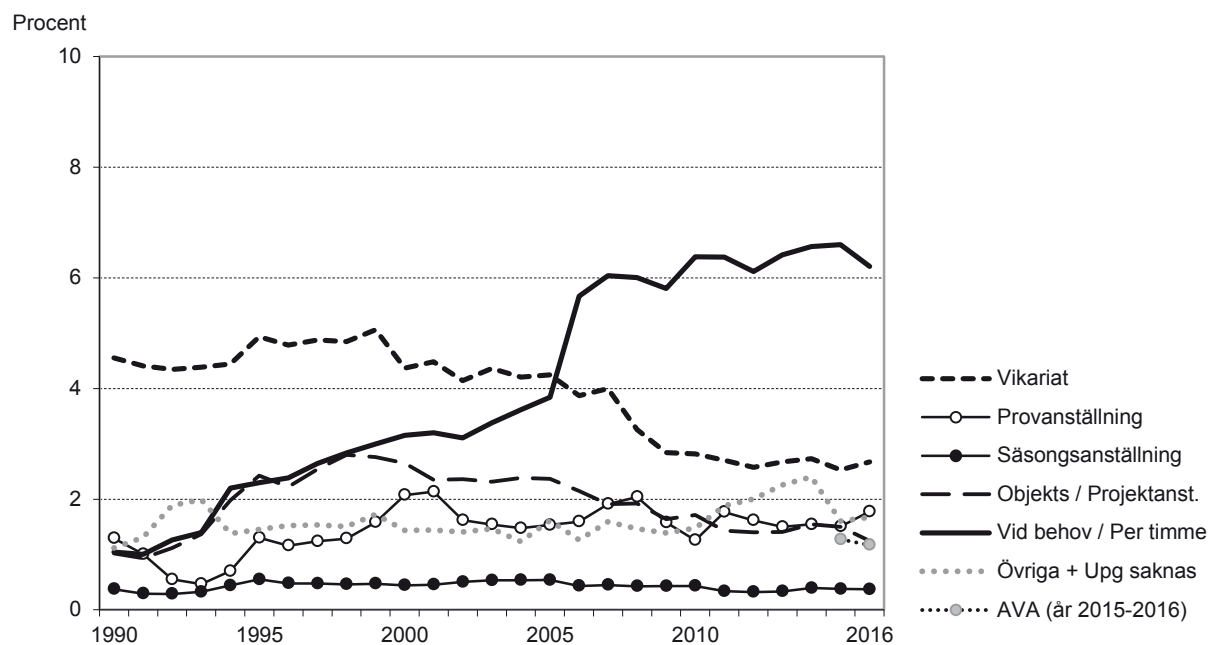
Vid behov och per timme har utvecklats i motsatt riktning och tillsammans har de ökat från 1 till 6 procent av samtliga anställningar och från 11 till 41 procent av alla tidsbegränsade anställningar år 1990-2016. I antal motsvara det en ökning från 42 000 till 262 000 år 1990-2016.

Resterande tidsbegränsade anställningsformer har förändrats mindre och ligger i stort sett på samma nivå år 1990 som år 2016 (se diagram 1.15 och 1.16).

Diagram 1.15 Tidsbegränsat anställda år 1990-2016. Antal

Diagram 1.16 Tidsbegränsat anställda år 1990-2016. Procent av samtliga

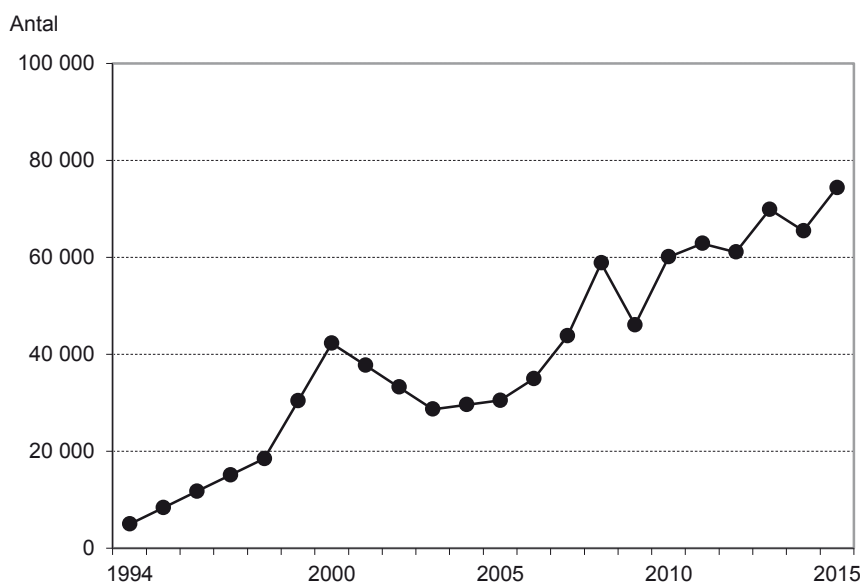
1.3 Bemanningsföretag

På 1990-talet uppstod en ny form av anställning på den svenska arbetsmarknaden. Det var de så kallade bemanningsföretagen som då etablerade sig på allvar i Sverige. Först i blygsam skala med några enstaka tusental anställda för att sedan expandera till drygt 40 000 årsanställda år 2000. Därefter avstannade expansionen några år men tog åter fart runt år 2005 och ökade därefter till knappt 60 000 årsanställda. Finanskrisen gav dock ett avbräck i expansionen men avbräcket blev kortvarigt och år 2015 var det 74 400 årsanställda inom bemanningsföretagen. Av dessa är cirka 40 procent arbetare och 60 procent tjänstemän (se diagram 1.17).

Trots att bemanningsbranschen expanderat senaste åren så omfattar den bara cirka 1,5 procent av samtliga anställda i Sverige år 2015. Bemanningsbranschen är alltså än så länge en marginell företeelse på arbetsmarknaden.

Vad gäller anställningsform så bör noteras att de flesta som är anställda i ett bemanningsföretag är fast anställda och inte tidsbegränsat anställda. De anställda är visserligen uthyrda till olika företag i korta perioder men de har sin anställning hos bemanningsföretaget och den anställningen ska vara en fast-/tillsvidareanställning enligt gällande kollektivavtal.

Diagram 1.17 Anställda i bemanningsföretag (årsanställda) år 1994-2015. Källa: Almega och HUI

2 Arbetstider

2.1 Heltid och deltid

Av de 4,2 miljoner personer som var anställda i Sverige första kvartalet år 2016 var 3 152 000 heltidsanställda medan 1 063 000 var deltidanställda. I procent motsvarar detta 75 procent heltidsanställda och 25 procent deltidanställda. Andelen hel- och deltidanställda varierar dock mellan olika grupper av anställda. Det gäller inte minst mellan arbetare och tjänstemän och mellan kvinnor och män.

Bland arbetare är 33 procent deltidanställda jämfört med 21 procent av tjänstemännen. I antal motsvarar detta 544 000 arbetare och 501 000 tjänstemän. Deltid är mer vanligt bland kvinnor än bland män. Av samtliga anställda kvinnor är 38 procent deltidanställda jämfört med 13 procent av männen. Skillnaden är dock ännu större bland arbetare då 53 procent av kvinnorna är deltidanställda jämfört med 17 procent av männen. Mer än varannan arbetarkvinna är alltså deltidanställd. Bland tjänstemän är 30 procent av kvinnorna och 11 procent av männen deltidanställda (se diagram 2.1–2.2 och tabell 2.1).

Diagram 2.1 Hel- och deltidanställda år 2016

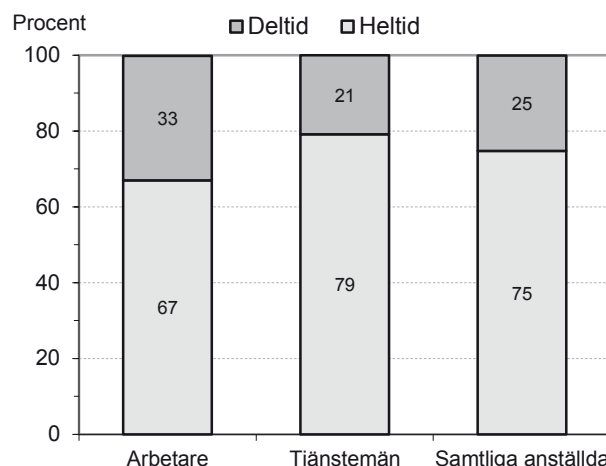
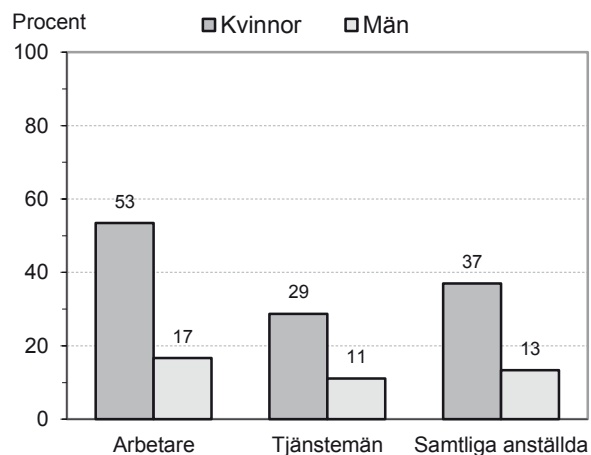

Diagram 2.2 Deltidsanställda efter klass och kön år 2016

Tabell 2.1 Anställda efter arbetstid, klass och kön. År 2016 (kv 1)

	Heltidsanställda		Deltidsanställda		Samtliga anställda	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arbetare	1 110 000	67	544 000	33	1 657 000	100
Män	772 000	83	155 000	17	928 000	100
Kvinnor	338 000	46	389 000	53	729 000	100
Tjänstemän	1 906 000	79	501 000	21	2 408 000	100
Män	956 000	89	119 000	11	1 075 000	100
Kvinnor	950 000	71	382 000	29	1 333 000	100
Samtliga anställda	3 152 000	75	1 063 000	25	4 219 000	100
Män	1 823 000	87	282 000	13	2 107 000	100
Kvinnor	1 329 000	63	781 000	37	2 112 000	100

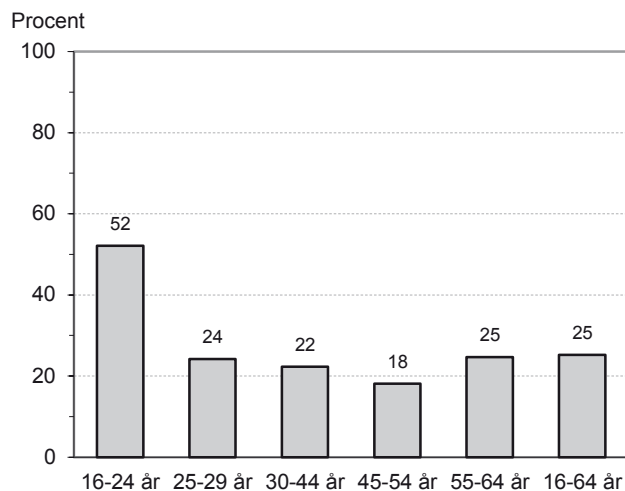
Ålder

Deltid är vanligast i åldersgruppen 16-24 år då 52 procent av samtliga anställda i åldern 16-24 år är deltidsanställda. I övriga åldersgrupper är andelen deltidsanställda lägre. Lägst är den bland 45-54-åringar, 18 procent, medan den i resterande åldersgrupper är mellan 22-25 procent (se diagram 2.3 och tabell 2.2).

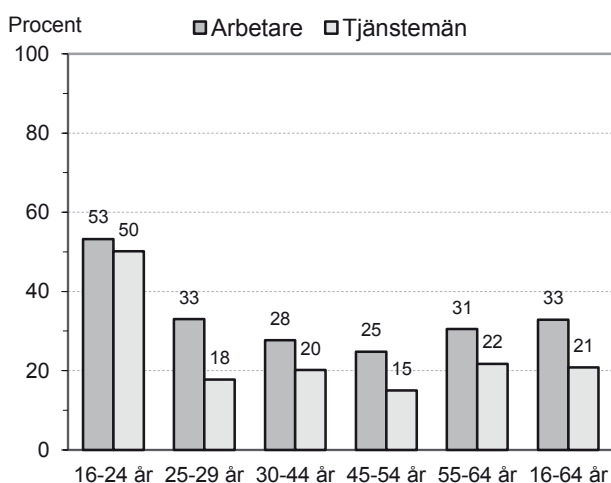
Deltidsanställda efter ålder är likartat fördelat bland såväl arbetare som tjänstemän. I båda grupperna är andelen deltidsanställda klart högst bland 16-24-åringar, 53 procent bland arbetare och 50 procent bland tjänstemän, och cirka hälften så högt i övriga åldersgrupper, runt 30 procent för arbetare och runt 20 procent för tjänstemän (se diagram 2.4).

Kvinnor är deltidsanställda i betydligt högre grad än män i samtliga åldersgrupper bland såväl arbetare som tjänstemän. Kvinnor med arbetaryrken har dock högst andel deltidsanställda i samtliga åldersgrupper. Högst är andelen i åldersgruppen 16-24 där hela 71 procent av arbetarkvinnorna är deltidsanställda. I övriga åldersgrupper är andelen strax över 50 procent med undantag för åldersgruppen 45-54 år där andelen är 44 procent (se diagram 2.5 och tabell 2.2).

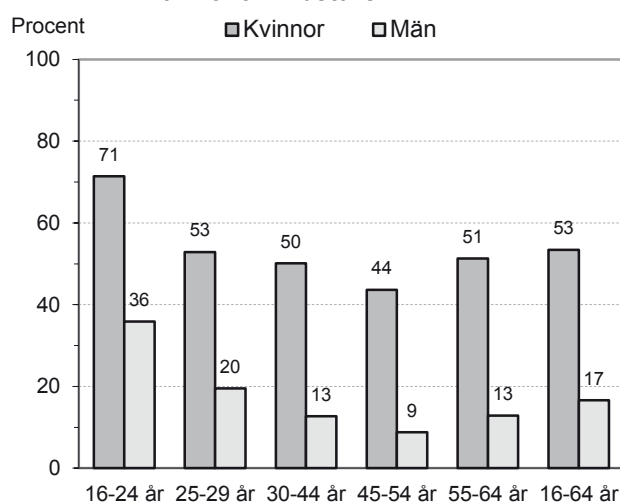
Diagram 2.3 Deltidsanställda efter ålder år 2016
Samtliga anställda

Diagram 2.4 Deltidsanställda efter klass och ålder år 2016

Diagram 2.5 Deltidsanställda efter kön och ålder år 2016. Arbetare

Tabell 2.2 Deltidsanställda efter klass, kön och ålder. År 2016 (kv 1)

	Deltidsanställda					
	Kvinnor		Män		Samtliga	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arbetare						
16-24	103 400	71	54 500	36	158 000	53
25-29	46 200	53	25 200	20	71 400	33
30-44	98 400	50	37 400	13	135 800	28
45-54	72 300	44	17 200	9	89 400	25
55-64	69 000	51	20 300	13	89 300	31
Samtliga	389 300	53	154 600	17	543 900	33
Tjänstemän						
16-24	49 800	56	29 900	43	79 800	50
25-29	34 800	22	16 000	12	50 800	18
30-44	153 700	29	37 700	9	191 400	20
45-54	74 600	23	15 000	6	89 600	15
55-64	69 300	29	20 500	12	89 700	22
Samtliga	382 500	29	119 100	11	501 400	21
Samtliga anställda						
16-24	153 900	65	85 000	38	239 000	52
25-29	81 400	33	41 700	16	123 100	24
30-44	254 600	35	76 900	10	331 500	22
45-54	148 700	29	33 600	7	182 400	18
55-64	139 200	37	42 600	12	181 800	25
Samtliga	781 500	37	282 000	13	1 063 500	25

Sektor

Andelen deltidsanställda varierar stort mellan olika sektorer. Bland arbetare är det främst i fem sektorer som andelen deltidsanställda är hög. Det är i Detaljhandel, Restaurang, Vård och omsorg, Sociala tjänster (hemtjänst mm) samt Hotell. Mer än hälften av arbetarna, 53-67 procent, är deltidsanställda i dessa sektorer. I topp ligger Detaljhandeln med 67 procent deltidsanställda följt av Restaurang med 56 procent. Minst andel deltidsanställda är det inom sektorerna Tillverkningsindustri och Byggyrksamhet med åtta respektive fyra procent deltidsanställda arbetare.

Även räknat i *antal* deltidsanställda är sektorerna Detaljhandel samt Vård och omsorg störst med 112 300 respektive 97 800 deltidsanställda arbetare (se diagram 2.6 och tabell 2.3).

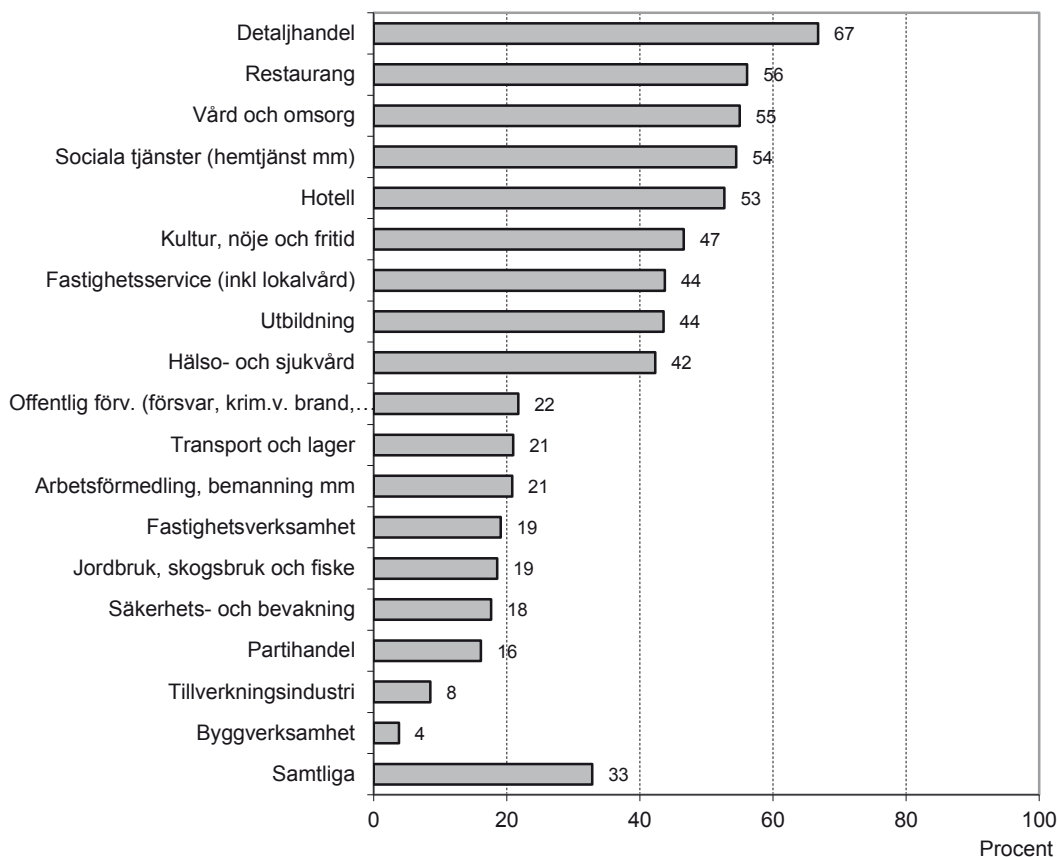
Bland tjänstemän är andelen deltidsanställda högst i sektorn Kultur, nöje och fritid med 46 procent. Detta är en unikt hög andel vad gäller tjänstemän då de närmast följande sektorerna Hotell, Hälso- och sjukvård samt Vård och omsorg ligger klart lägre, mellan 32-34 procent (se diagram 2.7).

R Kultur, nöje och fritid

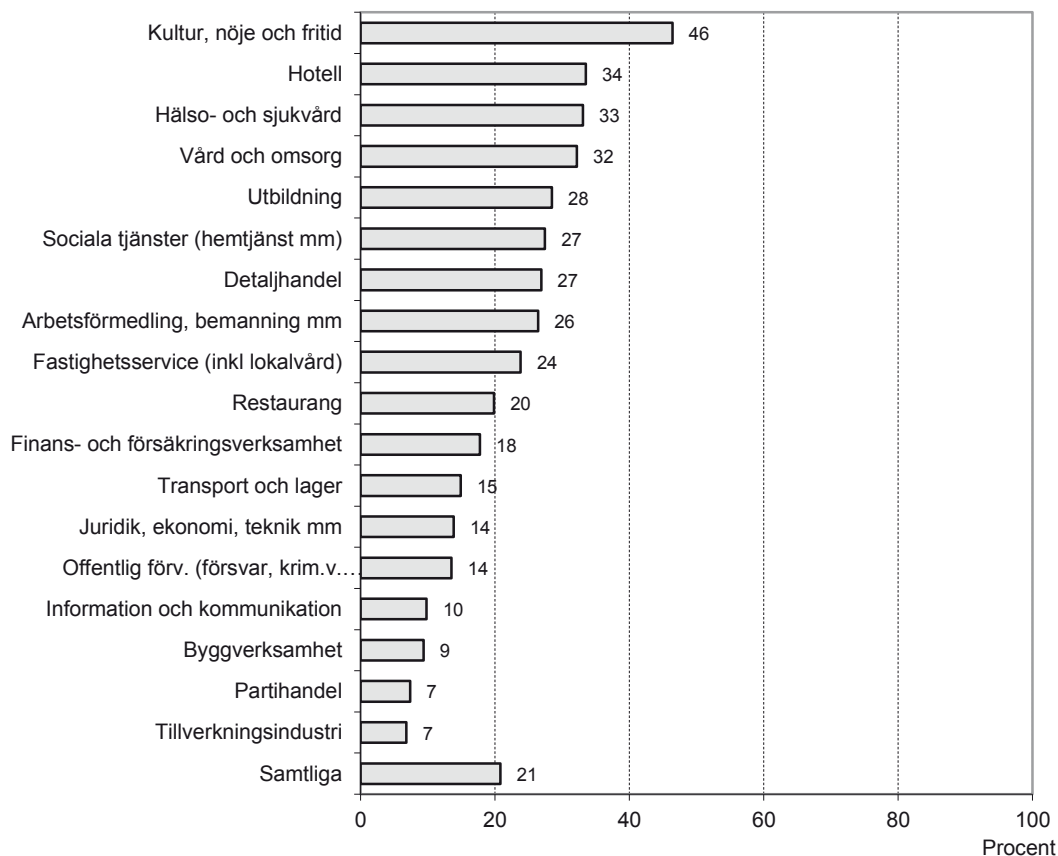
Denna sektor omfattar bland annat nöjes- och djurparker, sportanläggningar och golfbanor där det främst är arbetare som är tidsbegränsat anställda. Sektor omfattar dock även teatrar, konserthus o.likn. där det främst är tjänstemän (skådespelare och artister) som är tidsbegränsat anställda.

Räknat i *antal* visstidsanställda tjänstemän så är det dock sektorn Utbildning som är störst med 128 000 deltidsanställda tjänstemän. Närmast efter kommer Hälso- och sjukvård med 78 700 tjänstemän. Tillsammans motsvarar de knappt hälften av samtliga deltidsanställda tjänstemän (se tabell 2.3).

Diagram 2.6 Deltidsanställda efter sektor år 2016. Arbetare

Diagram 2.7 Deltidsanställda efter sektor år 2016. Tjänstemän

Tabell 2.3 Deltidsanställda efter klass och sektor. År 2016 (kv 1)

Sektor	Deltidsanställda					
	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
A Jordbruk, skogsbruk och fiske	4 300	19	1 100	18	6 500	20
C Tillverkning	20 700	8	14 900	7	35 900	8
F Byggnadsverksamhet	6 900	4	6 400	9	13 300	5
G Handel	124 600	48	29 900	13	154 800	32
Partihandel	9 200	16	10 200	7	19 400	10
Detaljhandel	112 300	67	16 100	27	128 700	56
H Transport och magasinering	30 800	21	10 700	15	41 500	19
I Hotell- och restaurang	60 700	56	8 400	27	69 300	49
Hotell	10 700	53	5 700	34	16 400	44
Restaurang	50 000	56	2 700	20	52 900	51
J Information och kommunikation	1 900	35	16 300	10	18 200	11
K Finans och försäkring	200	33	16 000	18	16 300	18
L Fastighetsverksamhet	4 500	19	5 700	17	10 200	18
M Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	5 500	28	41 000	14	46 600	15
N Uthyrning, fastighetsservice mm	30 300	31	27 500	26	58 100	29
Arbetsförmedling, bemanning mm	6 300	21	14 600	26	21 000	24
Säkerhet och bevakning	2 100	18	1 300	17	3 400	18
Fastighetsservice (inkl lokalvård)	19 900	44	2 000	24	22 000	41
O Offentlig förvaltning (försvar, krim.v. brand, polis mm)	6 100	22	38 300	14	44 300	14
P Utbildning	40 200	44	128 000	28	168 100	31
Q Vård och omsorg	190 500	55	109 400	32	300 200	44
Hälso- och sjukvård	20 300	42	78 700	33	99 000	35
Vård och omsorg	97 800	59	14 500	34	112 300	54
Sociala tjänster (hemtjänst mm)	72 400	54	16 300	27	88 900	46
R Kultur, nöje och fritid	8 900	47	31 600	46	40 500	46
Samtliga	543 900	33	501 400	21	1 063 500	25

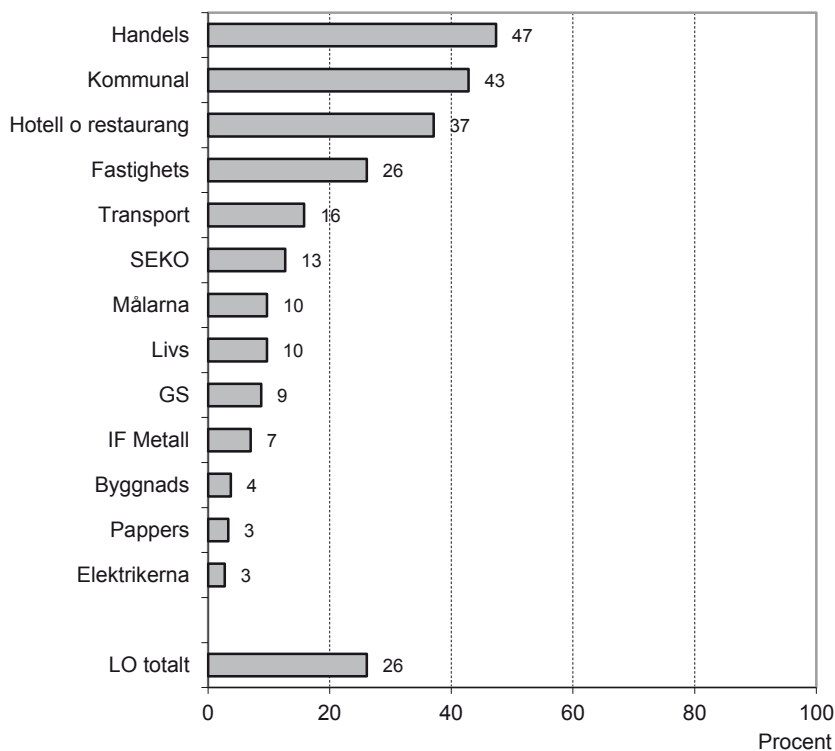
.. Uppgift saknas eller för osäker för att redovisa

LO-förbund

Bland medlemmarna i de olika LO-förbunden är det främst inom Handels, Kommunal, Hotell och restaurangfacket och Fastighets som deltidsanställning är vanligt. Av medlemmarna i Handels är nästan hälften, 47 procent, deltidsanställda, i Kommunal 43 procent, Hotell och restaurangfacket 37 procent och inom Fastighets 26 procent. Därefter är det ett hopp ner till Transport och SEKO som har 16 respektive 13 procent deltidsanställda medlemmar.

Lägst andel deltidsanställda medlemmar har Elektrikerna och Pappers med 3 procent närmast följt av Byggnads med 4 procent och IF Metall med 7 procent deltidsanställda medlemmar (se diagram 2.8).

Diagram 2.8 Deltidsanställda efter LO-förbund år 2016

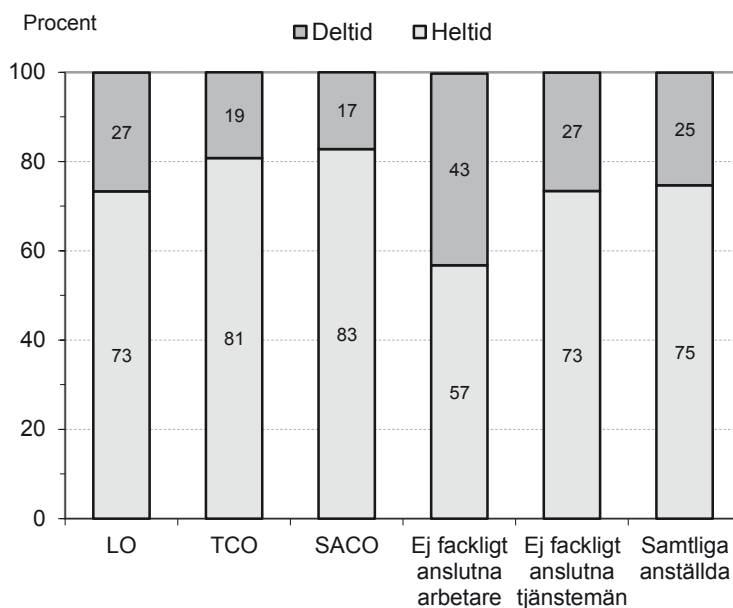
Facklig tillhörighet

Deltidsanställning är betydligt mer vanligt bland anställda som inte är med i facket än bland de som är det. Det gäller dock främst bland arbetare.

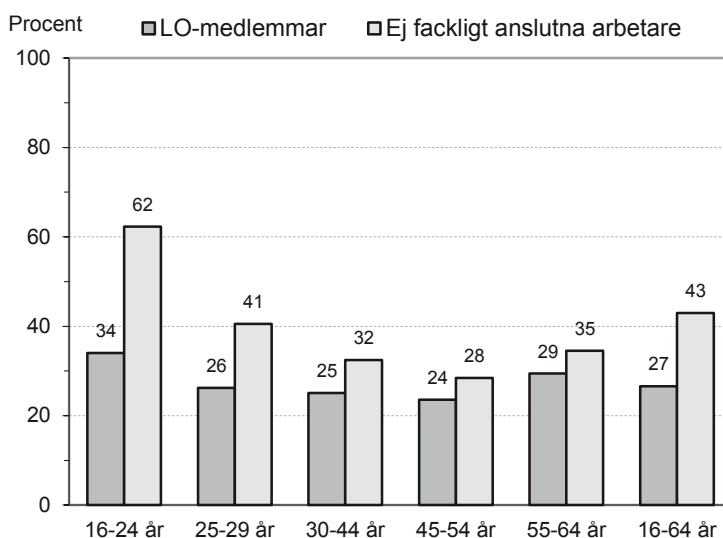
Bland arbetare är 43 procent av de som inte är fackligt anslutna deltidsanställda jämfört med 27 procent av de som är medlemmar i något LO-förbund. Bland tjänstemän är skillnaden mindre då andelen deltidsanställda ej fackligt anslutna tjänstemän är 27 procent jämfört med 19 respektive 17 procent för TCO- och SACO-medlemmar (se diagram 2.9).

En fördelning efter facklig tillhörighet och ålder visar att det främst är bland de yngre som andelen deltidsanställda skiljer sig mellan de som är med i facket eller inte. Bland ej fackligt anslutna arbetare i åldern 16-24 år är 65 procent deltidsanställda jämfört med 29 procent av LO-medlemmarna i samma ålder. Även i övriga åldersgrupper är andelen deltidsanställda högre bland ej fackligt anslutna än bland LO-medlemmar. Skillnaden är dock mindre än bland de yngsta (se diagram 2.10 och tabell 2.4).

Diagram 2.9 Hel och deltidsanställda efter facklig tillhörighet. År 2016

Diagram 2.10 Deltidsanställda efter facklig tillhörighet och ålder år 2016

Tabell 2.4 Deltidsanställda efter facklig tillhörighet, klass och kön. År 2016 (kv 1)

Ålder	Arbetare			Tjänstemän			Samtliga		
	LO	Ej fackligt anslutna	Samtliga	TCO el SACO	Ej fackligt anslutna	Samtliga	Fackligt anslutna	Ej fackligt anslutna	Samtliga
16-24	34	62	53	37	57	50	35	60	52
25-29	26	41	33	15	22	18	19	31	24
30-44	25	32	28	20	20	20	21	25	22
45-54	24	28	25	14	19	15	17	23	18
55-64	29	35	31	20	30	22	23	32	25
Summa	27	43	33	19	27	21	21	34	25

* Som fackligt anslutna arbetare redovisas här LO-medlemmar och för tjänstemän TCO- och SACO-medlemmar. Bland samtliga anställda ingår dock även andra fackliga organisationer.

Län

Andelen deltidsanställda varierar mellan olika län. I de flesta län är dock andelen deltidsanställda ungefär lika hög som genomsnittet för hela riket.

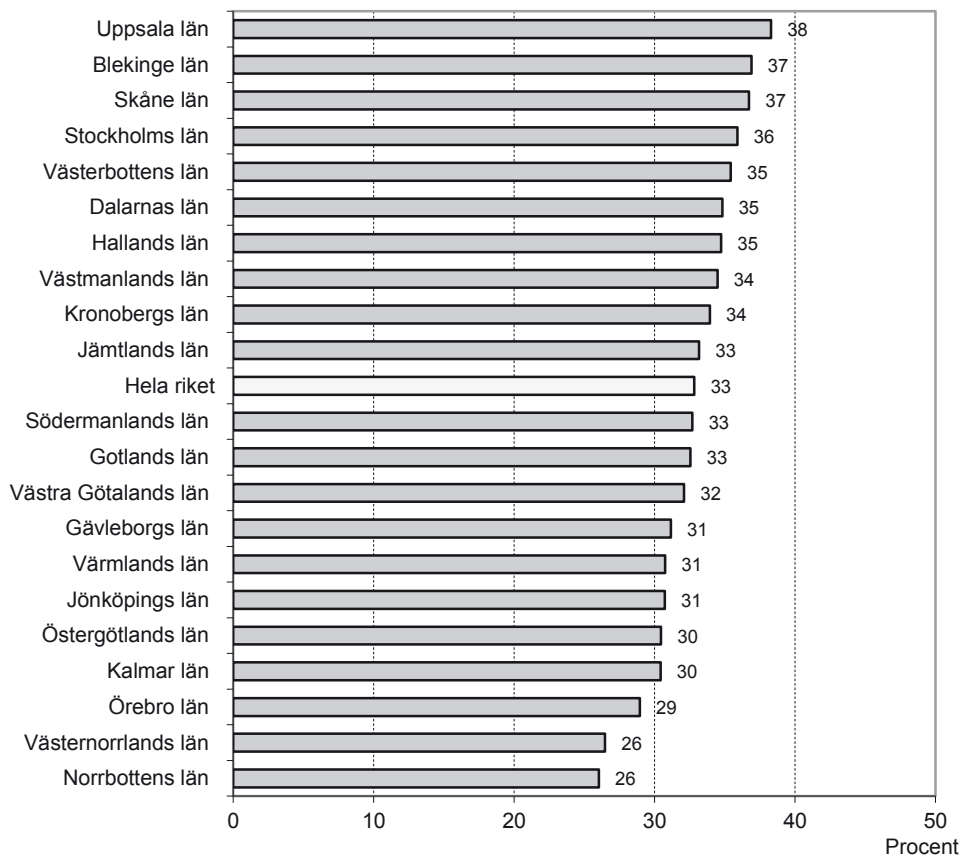
Bland arbetare är det högst andel deltidsanställda i Uppsala, Blekinge och Skåne län där 37-38 procent av arbetarna är deltidsanställda. Lägst andel är det i Västernorrland och Norrbottens län med 26 procent (se diagram 2.11 och tabell 2.5)

Bland tjänstemän är andelen deltidsanställda högst i Kronobergs och Västerbottens län, 25-26 procent, och lägst i Sörmlands, Stockholms och Norrbottens län där 17-18 procent av tjänstemännen är deltidsanställda.

Tabell 2.5 Deltidsanställda efter klass och län år 2016
Procent

Län	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
01 - Stockholms län	36	17	22
03 - Uppsala län	38	21	27
04 - Södermanlands län	33	17	24
05 - Östergötlands län	30	20	24
06 - Jönköpings län	31	24	27
07 - Kronobergs län	34	26	30
08 - Kalmar län	30	24	27
09 - Gotlands län	33	20	25
10 - Blekinge län	37	21	28
12 - Skåne län	37	21	27
13 - Hallands län	35	21	28
14 - Västra Götalands län	32	22	26
17 - Värmlands län	31	22	26
18 - Örebro län	29	21	25
19 - Västmanlands län	34	19	26
20 - Dalarnas län	35	20	27
21 - Gävleborgs län	31	19	25
22 - Västernorrlands län	26	20	23
23 - Jämtlands län	33	21	26
24 - Västerbottens län	35	25	29
25 - Norrbottens län	26	16	20
Samtliga	33	21	25

Diagram 2.11 Deltidsanställda efter län år 2016. Arbetare

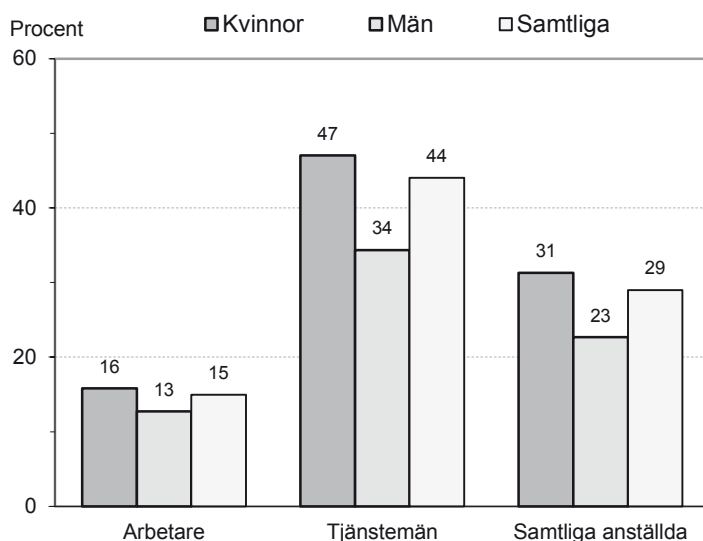

Heltid i botten

Av samtliga deltidsanställda har 29 procent en heltidsanställning i botten. Det vill säga att de frivilligt har minskat sin arbetstid men kan öka den igen när de så vill (se faktaruta). Heltid i botten är dock mer vanligt bland tjänstemän än bland arbetare. Av alla deltidsanställda tjänstemän har 44 procent heltid i botten jämfört med 15 procent av arbetarna (se diagram 2.12 och tabell 2.6).

Heltid i botten är vanligare bland kvinnor än bland män. Dock främst bland tjänstemän där 47 procent av kvinnorna och 34 procent av männen har heltid i botten. Bland arbetare är skillnaden mindre, 16 respektive 13 procent.

Diagram 2.12 Heltid i botten år 2016
Procent av samtliga deltidsanställda

Heltid i botten

Med heltid i botten avses här främst frivilligt förkortad arbetstid för vård av barn enligt föräldraledighetslagen. Där ges en anställd rätt att ta föräldraledighet i form av förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel tills barnet fyllt åtta år.

Hel- och deltid år 2006-2016

Andelen deltidsanställda har minskat i långsam takt år 2006-2016. Det gäller dock främst tjänstemän och kvinnor. För arbetare har andelen varit oförändrad medan den har ökat för män.

Bland samtliga anställda har andelen deltidsanställda minskat med 2 procentenheter från drygt 27 procent år 2006 till 25 procent år 2016. Minskningen har skett i låg men jämn takt över hela mätperioden (se diagram 2.13).

Det är dock främst bland tjänstemän som andelen deltidsanställda minskat, från 23 procent år 2006 till 21 procent år 2016. Bland arbetare är andelen däremot densamma, 33 procent, såväl år 2006 som år 2016. Åren däremellan har dock andelen deltidsanställda arbetare varierat något. Lägsta nivån nåddes år 2007 då 32 procent av arbetarna var deltidsanställda. Året därefter bröt dock den så kallade finanskrisen ut och andelen deltidsanställda arbetare ökade till som mest 34 procent år 2010. År 2011 minskade andelen åter ner till 32 procent för att åren därefter hålla sig runt 33 procent (se diagram 2.13).

Även för kvinnor och män har utvecklingen gått åt olika håll. För samtliga kvinnor har andelen deltidsanställda minskat med drygt 5 procentenheter, från 42 till 37 procent, medan andelen deltidsanställda män ökat med drygt 1 procentenhet, från 12 till 13 procent år 2006-2016 (se diagram 2.14).

Utvecklingen för kvinnor och män har varit likartad bland både arbetare och tjänstemän. Bland arbetare har andelen minskat från 56 till 53 procent för kvinnor och ökat från 14 till 17 procent för män år 2006-2016. Bland tjänstemän har andelen deltidsanställda minskat från 34 till 30 procent för kvinnor och ökat från 10 till 11 procent för män år 2006-2016 (se diagram 2.15 och 2.16).

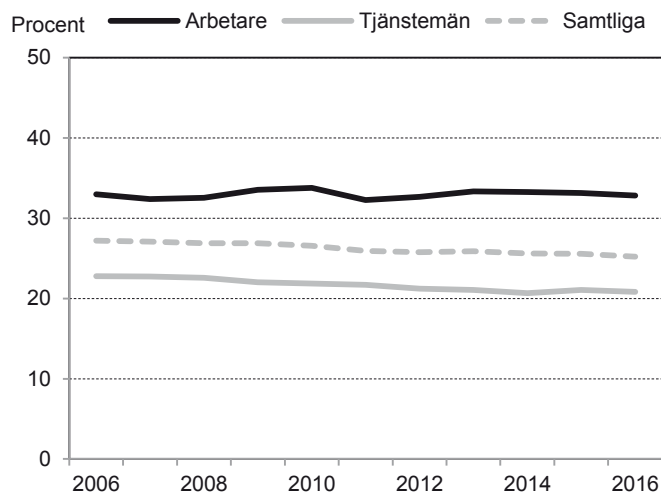
Hel- och deltid år 2006-2016

Nuvarande frågor om hel- och deltid infördes i AKU år 2006 vilket avgränsar mätperioden för hel- och deltid enligt den "nya" definitionen där intervjupersonen själv uppger om anställningen gäller hel- eller deltid.

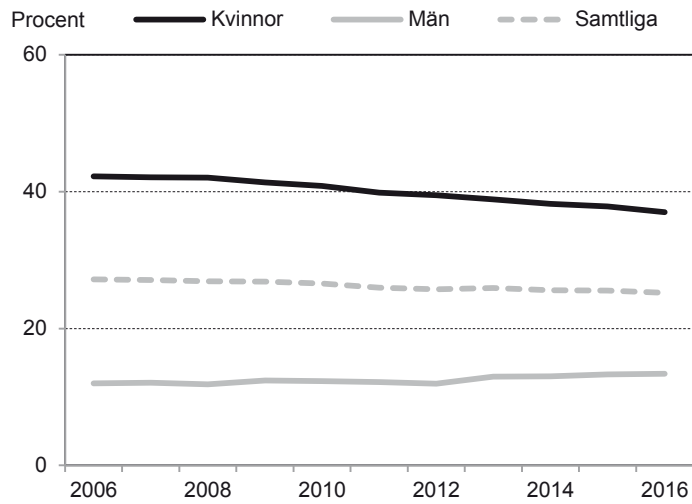
Före år 2006 definierades hel- och deltid utifrån vanligen arbetad tid enligt följande:
Deltid = 1-34 tim i vanligen arbetad per vecka
Heltid = 35- tim i vanligen arbetad tid per vecka.

Data enligt den gamla definitionen finns tillgänglig från år 1990. Den nya och gamla definitionen ger i stora drag samma bild av utvecklingen men det skiljer ändå en del så därför redovisas de här i olika kapitel.

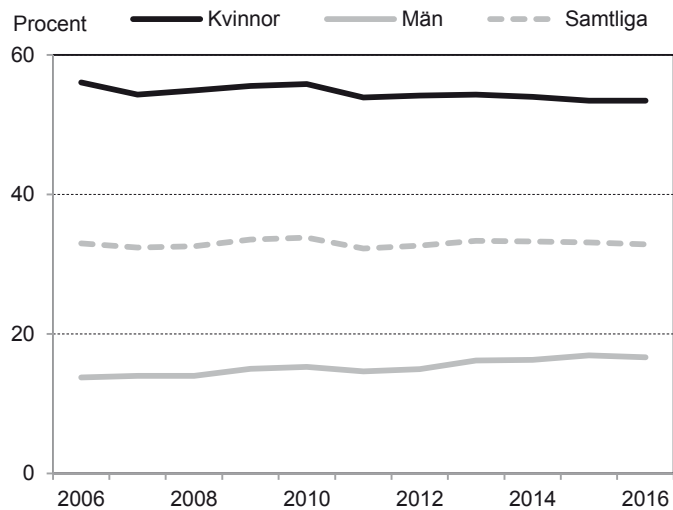
Diagram 2.13 Deltidsanställda efter klass år 2006-2016
Procent

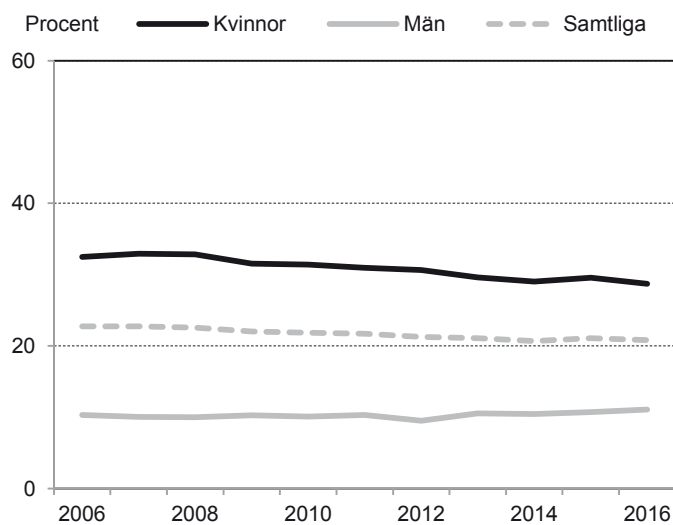
Diagram 2.14 Deltidsanställda efter kön år 2006-2016. Samtliga anställda

Diagram 2.15 Deltidsanställda efter kön år 2006-2016. Arbetare

Diagram 2.16 Deltidsanställda efter kön år 2006-2016. Tjänstemän.

2.2 Hur många procent är deltiderna på

De flesta deltidsanställda har en deltid som motsvarar minst 50 procent av heltid. Av samtliga deltidsanställda uppger 67 procent att deras deltid är mellan 50-99 procent av heltid medan endast 9 procent uppger att deras deltid motsvarar 1-49 procent. Bortfallet är dock stort på frågan och ”uppgift saknas” för 24 procent av de deltidsanställda (se diagram 2.17 och tabell 2.6).

Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän. Det gäller främst de som jobbar 50-99 procent av heltid samt uppgift saknas. Bland arbetare uppger 60 procent att deras deltid är 50-99 procent av heltid medan 9 procent uppger 1-49 procent av heltid. Uppgift saknas för hela 31 procent av arbetarna. Bland tjänstemän är motsvarande siffror 75 procent med 50-99 procent av heltid, 9 procent med 1-49 procent och 16 procent med uppgift saknas (se diagram 2.18 och tabell 2.6).

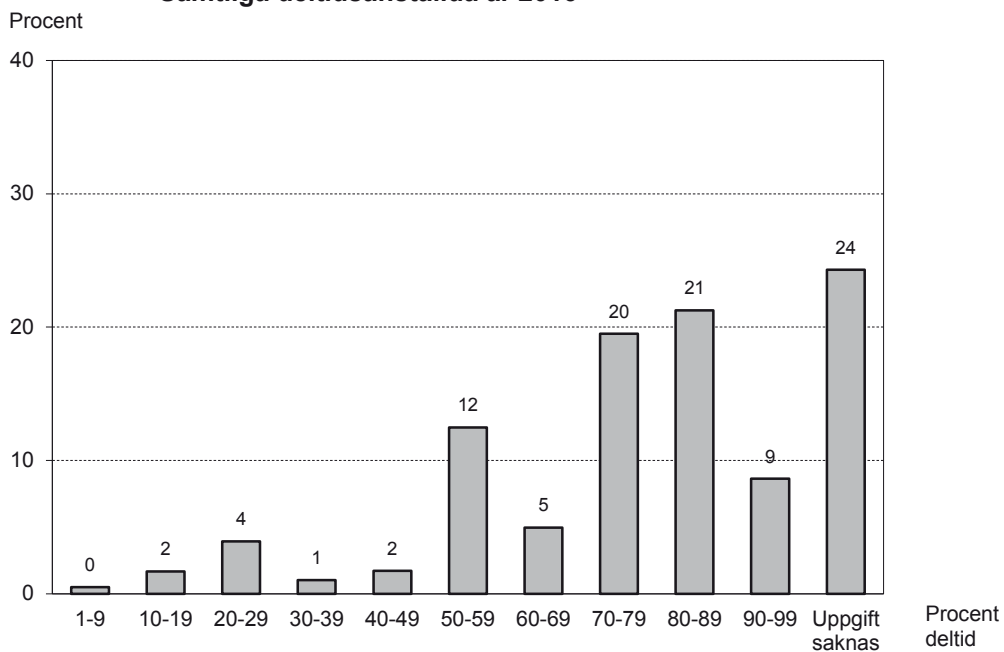
Andelen deltidsanställda som har korta deltid, 1-49 procent, är alltså lika stor bland arbetare och tjänstemän medan andelen med deltid på 50-99 procent är klart lägre bland arbetare än bland tjänstemän. Uppgift saknas är dock klart större bland arbetare än bland tjänstemän.

Den stora andelen uppgift saknas försvårar tolkningen av resultaten. Det bör dock noteras att i uppgift saknas ingår även de som svarat ”Vet ej” på frågan. I detta sammanhang kan detta mycket väl vara ett korrekt svar. Inte minst för de med som har så pass osäkra anställningsvillkor att de inte vet när, var eller hur de förväntas arbeta kommande dagar. Det kan exempelvis gälla de som är anställda vid behov eller per timme.

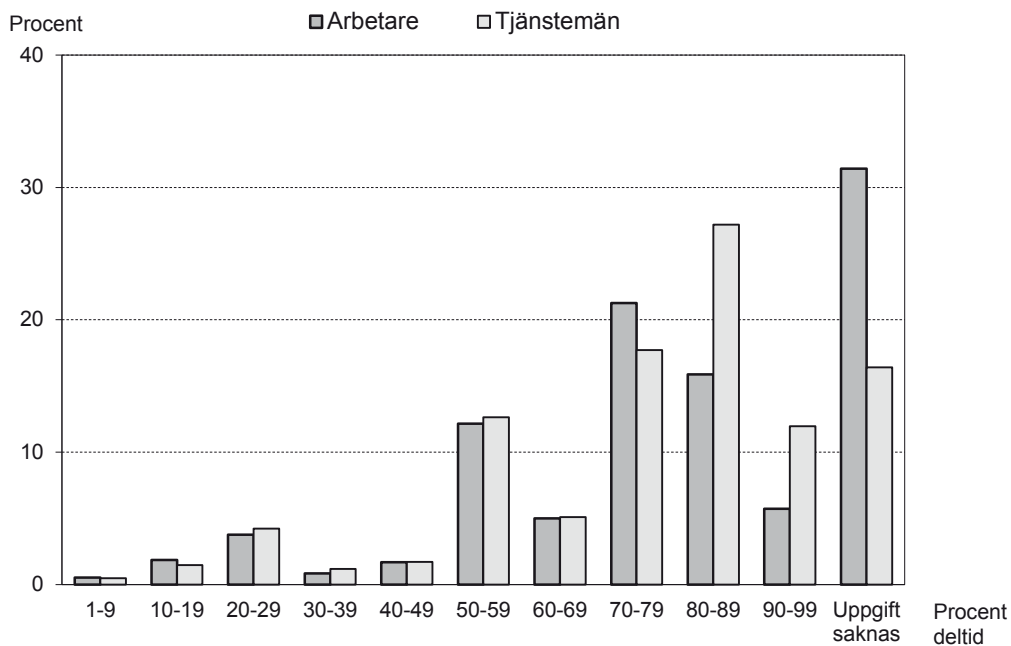
Tabell 2.6 Deltidsanställda efter procent deltid, klass och kön år 2016 (kv 1)

	Antal	Procent av antal deltidsanställda							Samtliga
		Deltid Hur många procent är din deltid på?							
		1-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90-99	Uppgift saknas	
Arbetare	543 900	9	12	5	21	16	6	31	100
Män	154 600	9	15	5	18	11	3	39	100
Kvinnor	389 300	8	11	5	23	18	7	28	100
Tjänstemän	501 400	9	13	5	18	27	12	16	100
Män	119 100	12	15	6	12	20	9	26	100
Kvinnor	382 500	8	12	5	19	29	13	13	100
Samtliga	1 063 500	9	12	5	20	21	9	24	100
Män	282 000	10	15	5	15	15	6	34	100
Kvinnor	781 500	8	11	5	21	24	10	21	100

**Diagram 2.17 Hur många procent är din deltid på?
Samtliga deltidanställda år 2016**

**Diagram 2.18 Hur många procent är din deltid på?
Arbetare och tjänstemän år 2016**

Procent deltid år 2006-2016

År 2006-2016, har deltiderna i genomsnitt blivit längre och en allt större andel av de deltidsanställda arbetar en högre procent deltid. Det gäller främst tjänstemän men till viss del även arbetare. Även uppgift saknas har dock ökat.

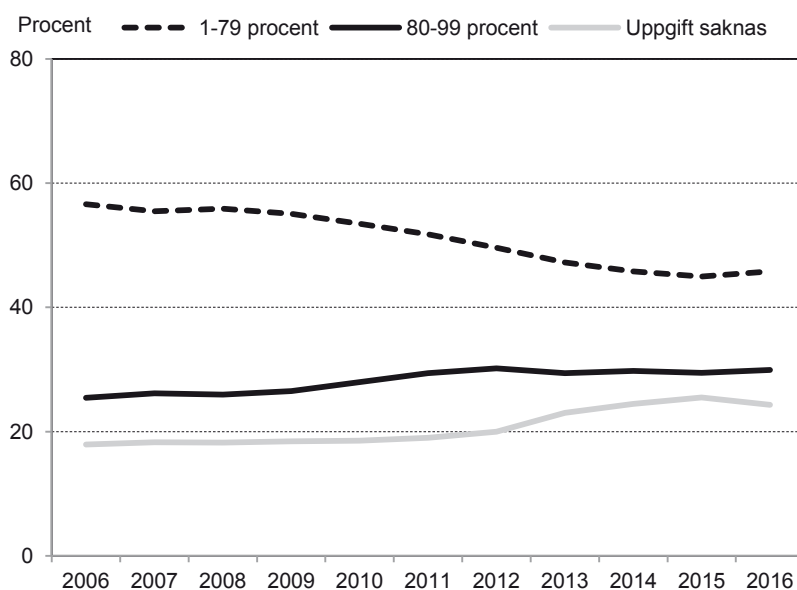
I följande avsnitt redovisas procent deltid endast i två redovisningsgrupper, 1-79 procent och 80-99 procent. Förklaringen till denna avgränsning är att nästan samtliga delgrupper inom 1-79 procent av heltid har minskat år 2006-2016 medan grupperna 80-89 och 90-99 har ökat.

Bland samtliga deltidsanställda har andelen med 1-79 procent deltid minskat från 57 till 46 procent år 2006-2016, medan de med 80-99 procent deltid ökat från 25 till 30 procent. Även uppgift saknas har ökat från 18 till 24 procent (se diagram 2.19).

Fördelat på arbetare och tjänstemän visar det sig att andelen med 1-79 procent deltid har minskat i nästan samma takt för både arbetare och tjänstemän medan de med 80-99 procent deltid bara ökat bland tjänstemän. Bland arbetare är det istället uppgift saknas som ökat.

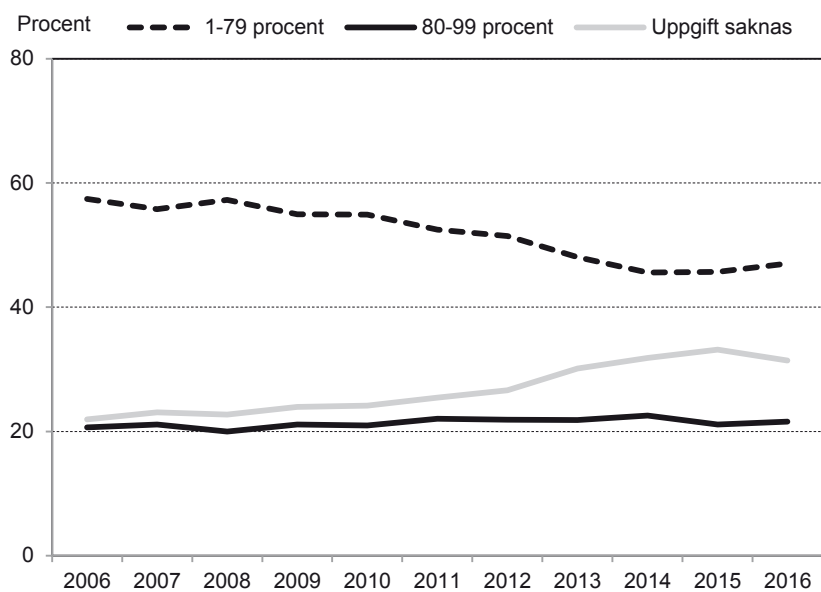
Sammantaget visar utvecklingen på att de korta deltiderna minskar. Det kan alltså antas att de deltidsanställda ökat sin arbetstid de senaste tio åren. Bilden av utvecklingen grumlans dock av att andelen med långa deltider inte ökar i motsvarande omfattning utan att det istället är andelen uppgift saknas som ökar vilket i sin tur mycket väl kan vara ett resultat av att allt fler har osäkra anställningar med otydliga arbetstider (se diagram 2.20 och 2.21).

Diagram 2.19 Hur många procent är din deltid på? År 2006-2016
Samtliga anställda

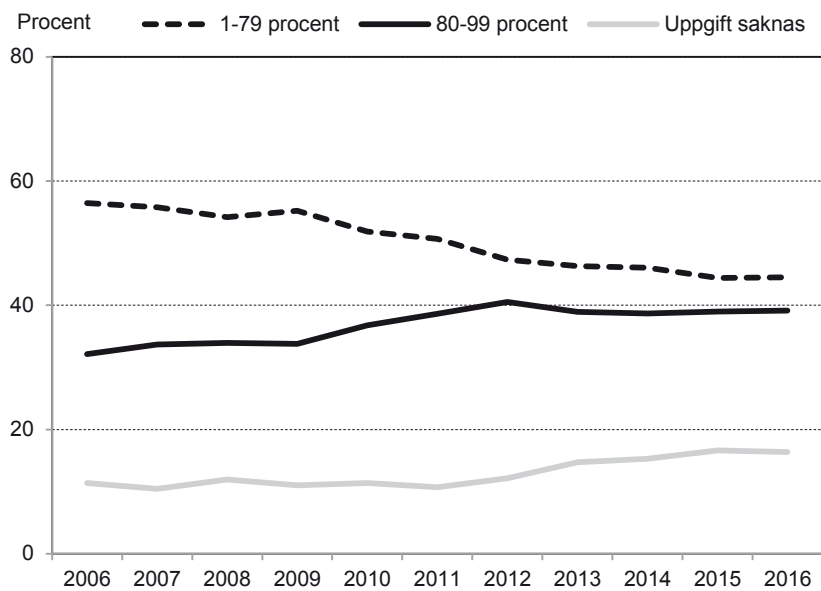

**Diagram 2.20 Hur många procent är din deltid på? År 2006-2016
Arbetare**

**Diagram 2.21 Hur många procent är din deltid på? År 2006-2016
Tjänstemän**

2.3 Vanligen arbetad tid

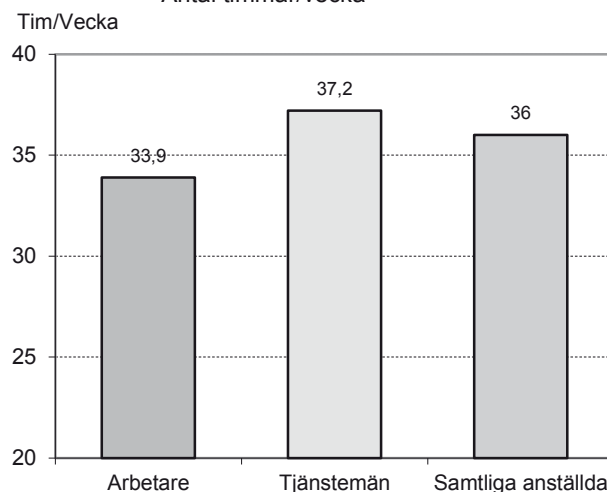
Vanligen arbetad tid i timmar per vecka (tim/v) är i genomsnitt 36,0 tim/v år 2016. För arbetare är den dock bara 33,9 tim/v medan tjänstemän vanligen arbetar 37,2 tim/v. Arbetare har alltså 3,3 tim/v kortare arbetstid i genomsnitt än tjänstemän (se diagram 2.22 och tabell 2.8).

Även mellan kvinnor och män är skillnaden i vanligen arbetad tid tydlig då den för samtliga kvinnor är 34,3 tim/v och för män 37,6 tim/v. Det vill säga 3,3 tim/v mindre för kvinnor än för män. Skillnaden mellan kvinnor och män är dock betydligt större bland arbetare än bland tjänstemän. Bland arbetare har kvinnor 6,2 tim/v lägre vanligen arbetad tid än män. Bland tjänstemän 2,0 tim/v lägre (se diagram 2.23 och tabell 2.8).

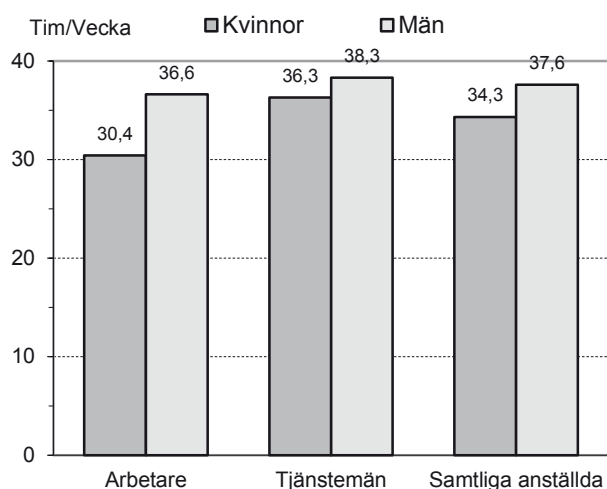
Vanligen arbetad tid kan även användas för att skatta andel hel- och deltidsarbetande där de som arbetar 1-34 tim/v antas vara deltidsarbetande och de som arbetar minst 35 tim/v heltidsarbetande. Denna definition av hel- och deltidsarbetande användes i AKU fram till år 2005 då AKU införde nya frågor om arbetstid där intervjupersonen själv får uppge om anställningen är en hel- eller deltidsanställning, oberoende av vanligen arbetad tid.

Den nya och gamla definitionen för hel- och deltidsarbete resp. hel- och deltidsanställning bör inte blandas ihop varför denna rapport främst använder den nya definitionen. Den gamla ger dock möjlighet till en längre tidsserie för åren 1990-2016 som redovisas i följande avsnitt.

Diagram 2.22 Vanligen arbetad tid efter klass år 2016
Antal timmar/vecka

Diagram 2.23 Vanligen arbetad tid efter klass och kön år 2016. Antal timmar/vecka

Tabell 2.8 Vanligen arbetad tid år 2016 (kv 1)
Timmar per vecka

	Samtliga	Män	Kvinnor
Arbetare	33,9	36,6	30,4
Tjänstemän	37,2	38,3	36,3
Samtliga	36,0	37,6	34,3

Hel- och deltid år 1990-2016

Hel- och deltidsarbete år 1990-2016 visar att andelen deltidsarbetande legat runt 25 procent hela perioden. Under perioden 1996-2008 låg dock andelen strax under 25 procent medan den år 1993-1995 och år 2009-2016 legat över 25 procent.

Gemensamt för de två perioderna med över 25 procent deltidsarbetande är att de båda följer efter kriser på arbetsmarknaden. Den första efter den så kallade arbetsmarknadskrisen, eller 90-talskrisen, i början av 1990-talet och den andra efter den så kallade finanskrisen som inleddes hösten 2008. Båda kriserna medförde ökande andel deltidsarbetande men medan 90-talskrisen bara gav en tillfällig uppgång tycks finanskrisen ha permanentat andelen deltidsarbetande på en nivå över 25 procent (se diagram 2.24).

Utvecklingen år 1990-2016 för andelen deltidsarbetande har dock varit olika för arbetare och tjänstemän. Det gäller dels i samband med de båda kriserna och dels den trendmässiga riktningen.

Vad gäller kriserna så påverkade dessa främst arbetare i den meningen att andelen deltidsarbetande ökade under respektive kris. Efter kriserna tycks dessutom inte andelen deltidsarbetande arbetare återgå till den nivå som gällde före respektive kris, vilken den gjort för tjänstemännen, åtminstone efter 90-talskrisen.

Vad gäller den trendmässiga utvecklingen för hela mätperioden så tycks den vara svagt stigande för arbetare och oförändrad eller svagt minskande för tjänstemän. Detta har medfört att skillnaden i andel deltidsarbetande arbetare och tjänstemän har fördubblats de senaste 25 åren, från att andelen deltidsarbetande arbetare var 7 procentenheter högre än för tjänstemän år 1990 till 14 procentenheter år 2016 (se diagram 2.24).

Diagram 2.24 Deltidsarbetande (1-34 tim/v) efter klass år 1990-2016. Procent

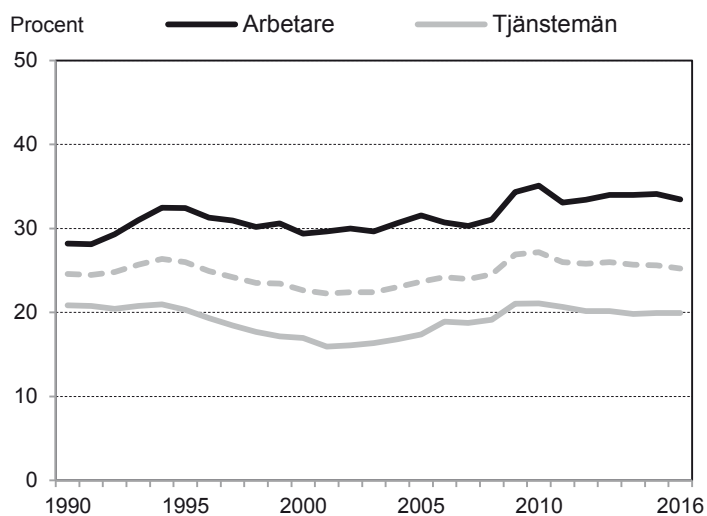
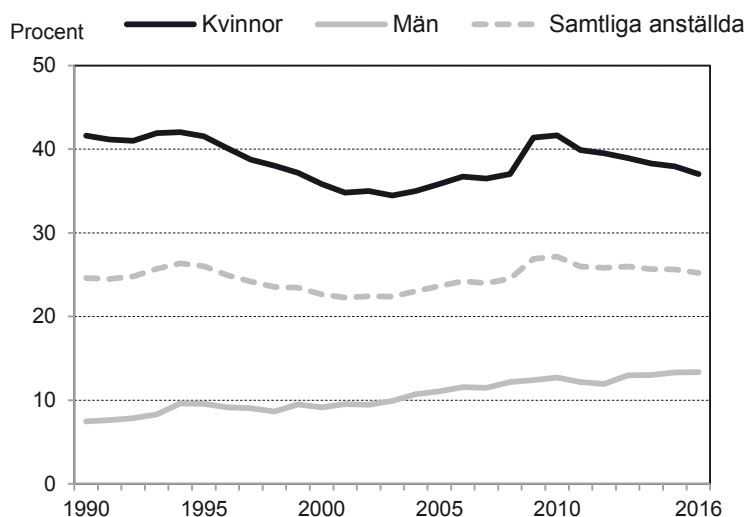

Diagram 2.25 Deltidsarbetande (1-34 tim/v) efter kön år 1990-2016. Procent

Kvinnor och män

Även mellan kvinnor och män skiljer sig utvecklingen åt vad gäller andel deltidsanställda år 1990-2016. För samtliga kvinnor har andelen deltidsarbetande minskat med 5 procentenheter, från 42 till 37 procent, medan den för män istället har ökat med 6 procentenheter, från 7 till 13 procent. Skillnaden mellan kvinnor och män har därmed minskat från 34 till 24 procentenheter år 1990-2016. Dagens skillnad på 24 procentenheter är den minsta som uppmätts (se diagram 2.25).

Denna utjämnning i andel deltidsarbetande gäller dock främst tjänstemän då andelen deltidsarbetande kvinnliga tjänstemän minskat med 6 procentenheter medan den ökat med 4 procentenheter bland män. Bland arbetare har andelen deltidsarbetande ökat bland både kvinnor och män. För kvinnor från 50 till 56 procent och för män från 8 till 17 procent. Skillnaden mellan könen har alltså minskat något även bland arbetare men arbetarkvinnor är allt jämnt den grupp med i särklass högst andel deltidsarbetande (se diagram 2.26 och 2.27).

Diagram 2.26 Deltidsarbetande (1-34 tim/v) arbetare efter kön år 1990-2016. Arbetare

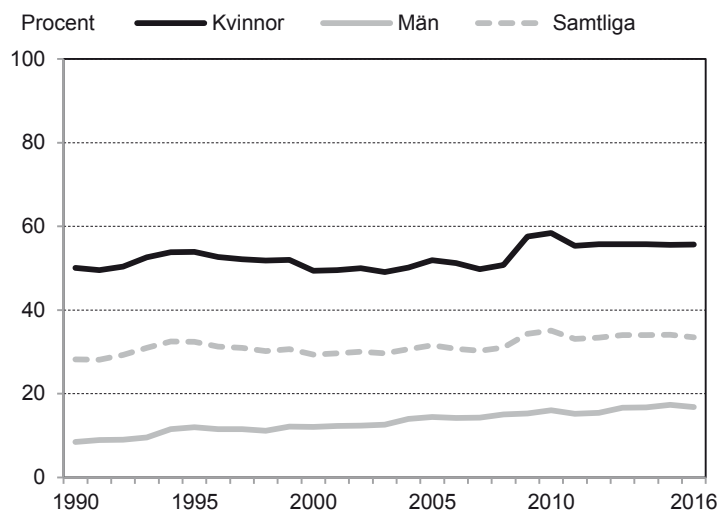
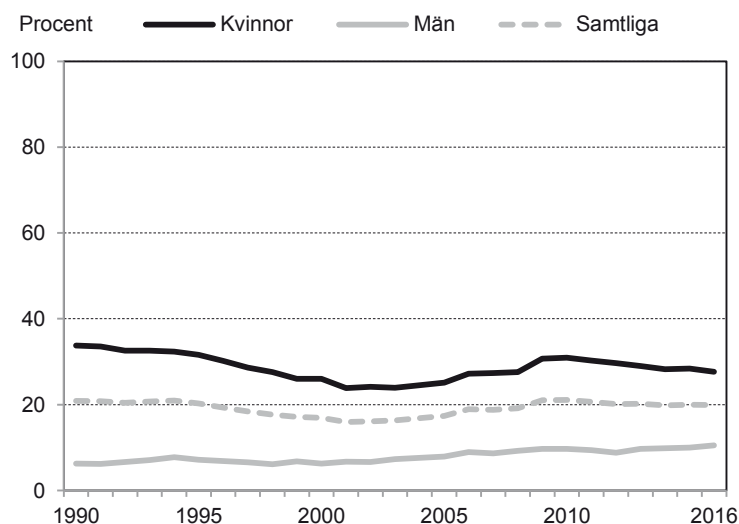

Diagram 2.27 Deltidsarbetande (1-34 tim/v) tjänstemän efter kön år 1990-2016. Tjänstemän

Nästan samma utveckling med nya och gamla definitionen

En jämförelse av utvecklingen av hel- och deltid enligt nya och gamla definitionen visar att de i stora drag stämmer överens. Viss skillnad framträder dock och det gäller främst åren runt finanskrisen, år 2007-2010. Båda serierna visar visserligen på en ökad andel i samband med krisen och andelen deltidsanställda/deltidsarbetande arbetare nådde sin högsta nivå år 2010 enligt båda serierna. Ökningen var dock större enligt den gamla definitionen än enligt den nya (se diagram 2.13 och diagram 2.24). Detta tyder på att andelen deltidsarbetande enligt den gamla definitionen inte är helt stabil över tid i den meningen att en deltidsarbetande kan skifta från del- till heltidsarbetande med enbart någon timmes ändring av den vanliga arbetade tiden. Detta påverkar dock inte hel och deltid enligt den nya definitionen då det där är den anställde själv som uppger hel eller deltid utifrån vad som står i anställningskontraktet.

2.4 Anledning till att arbeta deltid

Det finns många olika anledningar till att arbeta deltid. Den vanligaste anledningen till att arbeta deltid är att heltidsarbete saknas. Av samtliga deltidsanställda uppger 27 procent detta som främsta anledning till att arbeta deltid. Närmast därefter kommer vård av barn och/eller vuxen, 16 procent, och studier, 15 procent. Ytterligare anledningar som nämns, men av mindre än tio procent, är att inte vilja arbeta heltid, egen sjukdom, inte orka samt att ha flera jobb (se diagram 2.28).

Arbetare och tjänstemän

Anledning till att arbeta deltid skiljer sig mellan arbetare och tjänstemän framförallt vad gäller att heltidsarbete saknas och vård av barn.

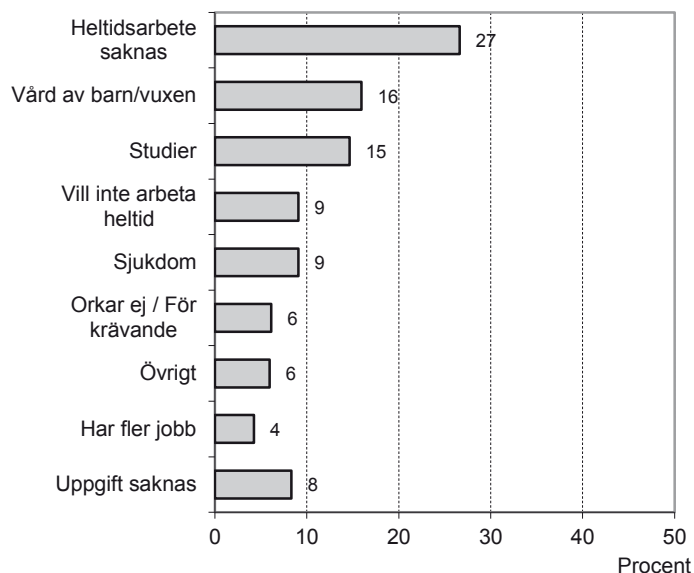
Bland arbetare är den klart vanligaste anledningen till att arbeta deltid att heltidsarbete saknas. Mer än var tredje arbetare, 36 procent, uppger att heltidsarbete saknas som främsta anledning. Närmast därefter kommer studier med 15 procent medan egen sjukdom, orkar ej/för krävande och vård av barn/vuxen uppges av 7 procent vardera (se diagram 2.29).

Bland tjänstemän är det vård av barn/vuxen som är vanligaste anledningen till att arbeta deltid, 26 procent. Närmast därefter kommer heltidsarbete saknas, studier, samt att inte vilja arbeta heltid, 12-16 procent.

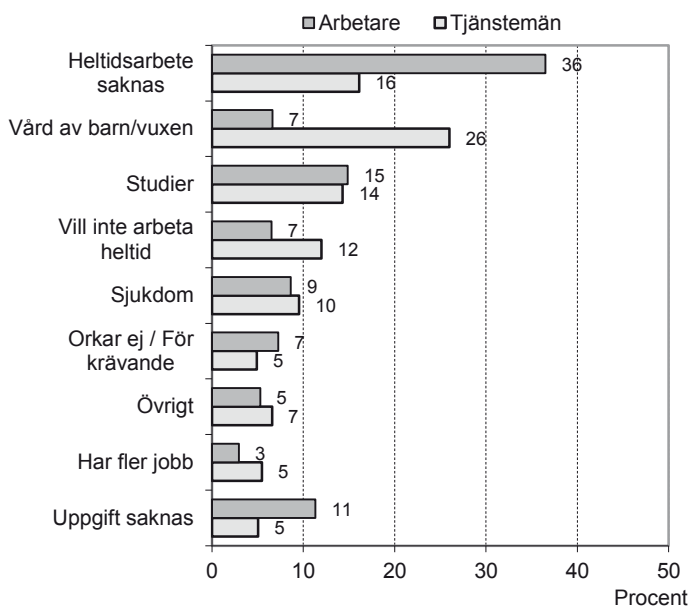
Fråga Hu 19 i AKU

Vad är främsta anledningen till att du arbetar deltid?

Diagram 2.28 Anledning till att arbeta deltid år 2016
Samtliga anställda

Diagram 2.29 Anledning till att arbeta deltid efter klass
år 2016. Samtliga anställda

Kvinnor och män

Kvinnor och män uppger till viss del liknande anledningar till att arbeta deltid. Det gäller åtminstone den vanligaste anledningen att heltid saknas. Bland samtliga anställda uppger 25 procent av kvinnorna och 30 procent av männen heltid saknas som främsta anledningen till att arbeta deltid.

Även för anledningarna egen sjukdom och vill inte arbeta heltid samt att ha fler jobb är skillnaden relativt liten mellan kvinnor och män.

När det gäller vård av barn/vuxen, studier samt orkar ej är däremot skillnaden tydlig. Vård av barn/vuxen och orkar ej är klart mer vanligt bland kvinnor än bland män medan studier är vanligare bland män. (se diagram 2.30).

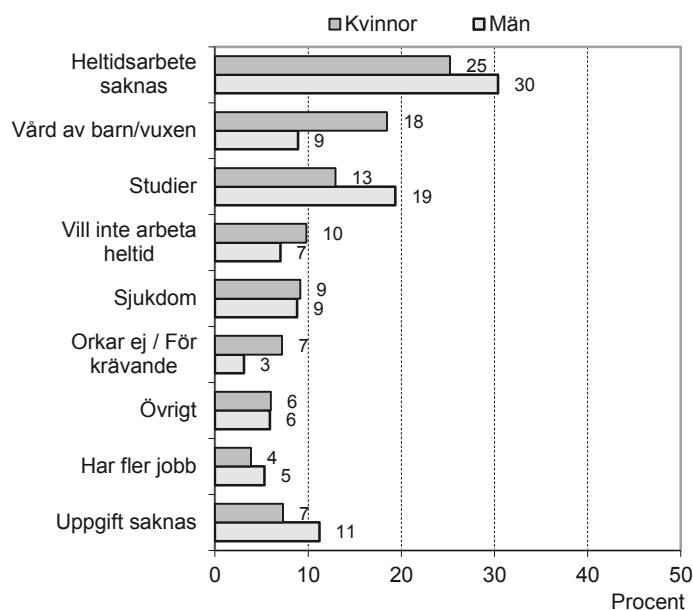
Vård av barn även om tillsyn fanns?

De som uppger vård av barn/vuxen som anledning till att arbeta deltid får i AKU en följdfråga om de skulle vilja arbeta heltid om lämplig barntillsyn eller omvårdnad fanns. En klar majoritet svarar dock att det skulle de inte.

Bland de deltidsanställda som uppger vård av barn/vuxen som anledning till att arbeta deltid svarar 93 procent att de *inte* vill arbeta heltid även om lämplig barntillsyn/omvårdnad fanns medan endast 7 procent svara ja. Andelen som inte vill öka sin arbetstid även om barntillsyn/omvårdnad finns är dock större bland arbetare än bland tjänstemän, 14 respektive 5 procent (se diagram 2.31).

Skillnaden är liten mellan kvinnor och män vad gäller att viljan arbeta heltid om lämplig tillsyn fanns. Skattningarna efter klass och kön är dock statistiskt osäkra på grund av litet antal urvals personer.

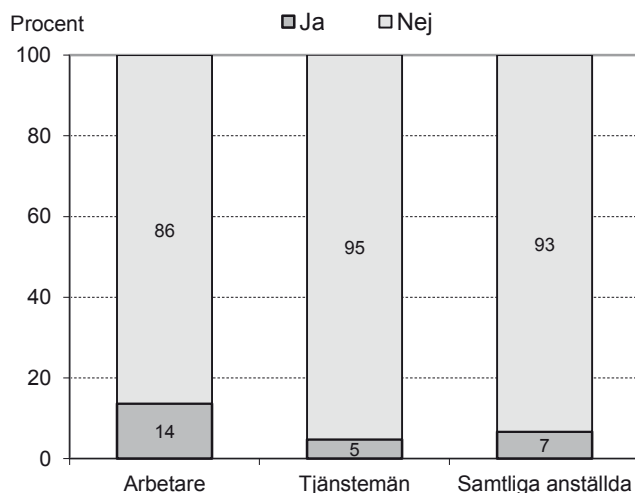
Diagram 2.30 Anledning till att arbeta deltid efter kön år 2016. Samtliga anställda

Fråga Hu 20-22 i AKU

Skulle du vilja arbeta heltid om det fanns lämplig barntillsyn / tillsyn / omvårdnad?

Diag. 2.31 Vill arbeta heltid om barntillsyn/omvårdnad finns Deltidsanställda efter klass och kön år 2015

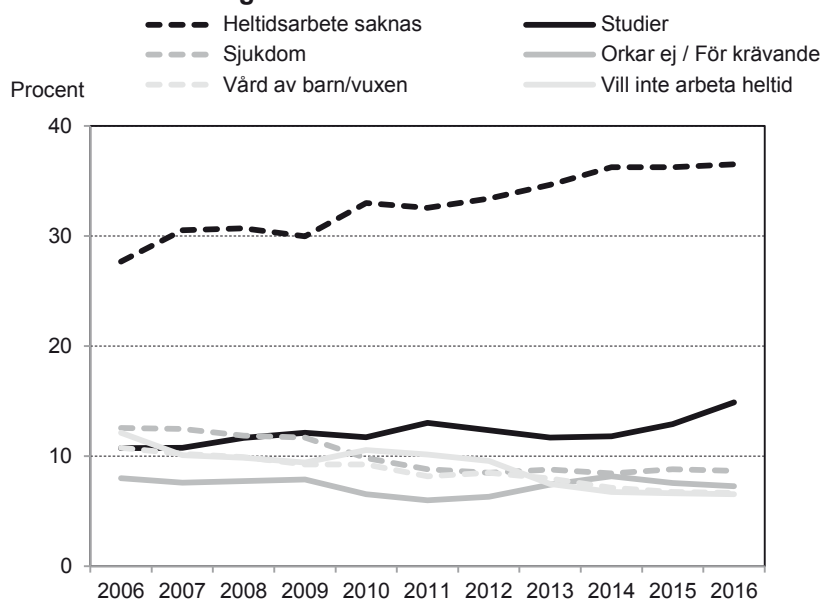
Anledning till att arbeta deltid år 2006-2016

Heltidsarbete saknas är den anledning som ökat mest under de elva år som frågan ställts i AKU. Sjukdom, vård av barn och att inte vilja arbeta heltid har däremot minskat. Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän.

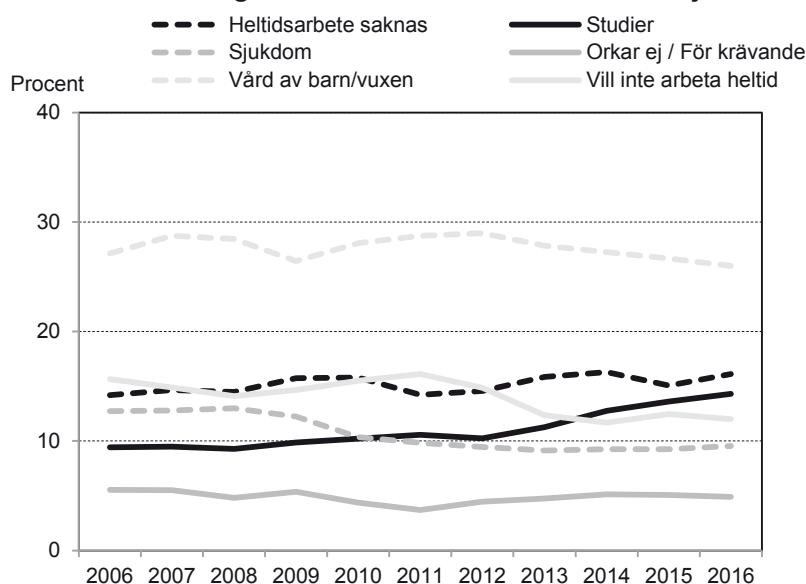
Att arbeta deltid på grund av att heltidsarbete saknas har främst ökat bland arbetare. År 2006 uppgav 28 procent av arbetarna att heltidsarbete saknas var främsta anledning till att arbeta deltid. Därefter har andelen ökat stadigt till 36 procent år 2016. Även studier har ökat bland arbetare, från 11 till 15 procent år 2006-2016. De anledningar som minskat bland arbetare är främst sjukdom, vård av barn och att inte vilja arbeta heltid. Var och en med ca 5 procentenheter (se diagram 2.32).

Bland tjänstemän är det främst studier som ökat som anledning till att arbeta deltid, från 9 till 14 procent år 2006-2016, medan sjukdom och att inte vilja arbeta heltid har minskat något (se diagram 2.33).

Diagram 2.32 Anledning till att arbeta deltid år 2006-2016. Arbetare

Diagram 2.33 Anledning till att arbeta deltid år 2006-2016. Tjänstemän

2.5 Arbetstidens förläggning

I detta avsnitt redovisas hur arbetstiden är förlagd över dygn och vecka. Det vill säga vilka timmar på dygnet och vilka dagar i veckan man arbetar. I denna rapport är dock avsnittet avgränsat till arbete på enbart dagtid och vardagar. I LO-rapporten Arbetstider år 2015 ges en mer komplett redovisning av arbetstidens förläggning vad gäller kväll, natt, skift/schema, lördagar och söndagar.

Enbart dagtid och vardagar

Bland samtliga anställda arbetar 62 procent enbart dagtid (kl. 06-18) och vardagar. Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän då mindre än hälften, 46 procent, av arbetarna arbetar enbart dagtid och vardagar jämfört med 73 procent av tjänstemännen.

Skillnaden är stor även mellan kvinnor och män, dock bara bland arbetare. Bland arbetare jobbar endast 36 procent av kvinnorna enbart dagtid och vardagar jämfört med 53 procent av männen. Bland tjänstemän är skillnaden mellan kvinnor och män marginell då 74 procent av kvinnorna och 73 procent av männen arbetar enbart dagtid och vardagar (se diagram 2.34 och tabell 2.9).

Dagtid och vardag-frågor i AKU

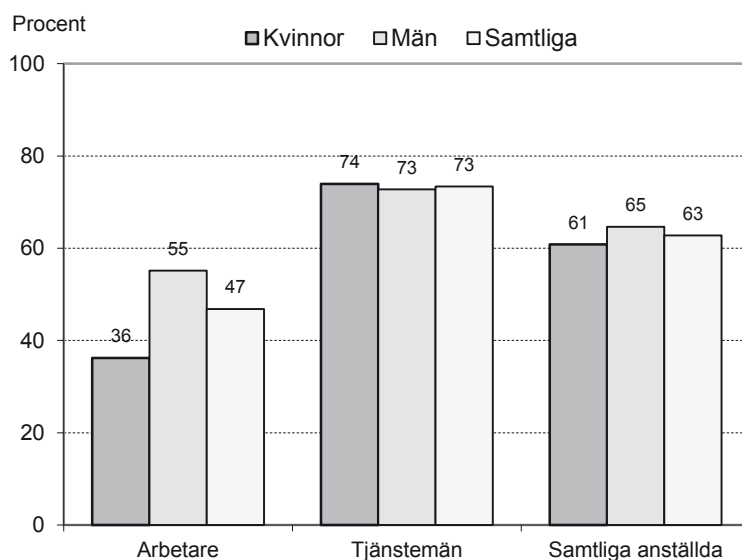
Frågorna i AKU gällande arbete på dagtid, kl. 06-18, och vardagar, måndag till fredag exkl. röda dagar, är formulerade enligt följande:

Arbetade du enbart dagtid?

*Om Enbart dagtid = Ja:
Är det enbart på vardagar?*

Frågan om arbete enbart på vardagar ställs alltså endast till de som arbetar enbart dagtid.

Diagram 2.34 Arbetar enbart dagtid och vardagar efter klass och kön år 2016

Enbart dagtid och vardagar år 2008-2016

Nivåerna för arbetstidens förläggning över dygnet och veckan är relativt stabila över tid och har endast ändras marginellt mellan närliggande år. För hela mätperioden på åtta år (se faktaruta) så kan dock en svag trend urskiljas där allt fler arbetar på obekväm arbetstid.

Kortare mätperiod

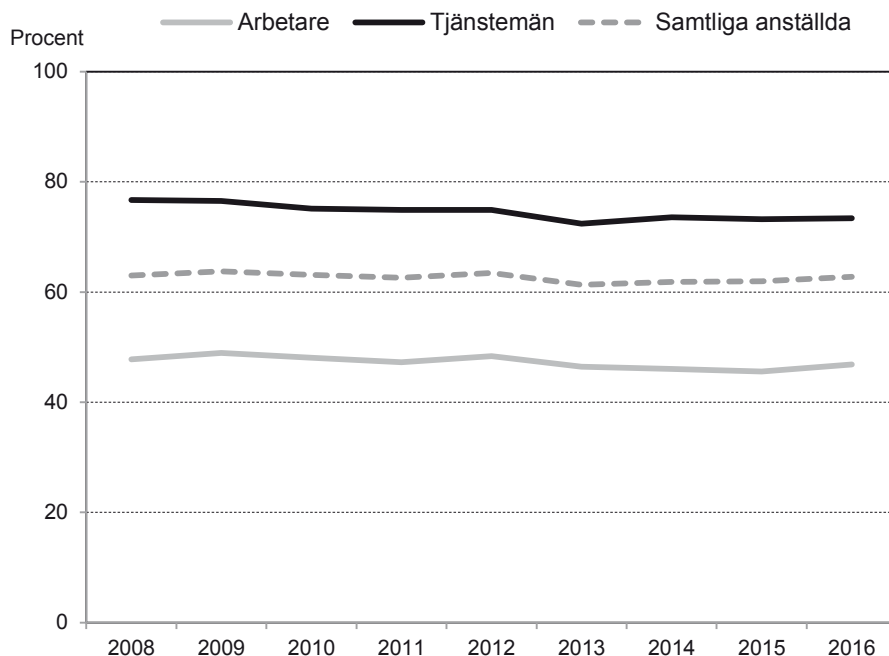
Frågorna om arbetstidens förläggning infördes år 2006 i AKU men ställdes bara till fast anställda de två första åren. Från och med år 2008 ställs dock frågorna även till tidsbegränsat anställda. Mätperioden avgränsas därför i detta avsnitt till år 2008-2016.

Bland samtliga anställda har andelen som arbetar enbart dagtid och vardagar legat stadigt runt 63 procent hela mätperioden år 2008-2016. Fördelat på arbetare och tjänstemän så har dock andelen minskat, dock främst bland tjänstemän.

Bland tjänstemän har andelen som arbetar enbart dagtid och vardagar minskat från 77 till 73 procent år 2008-2016. Bland arbetare har andelen minskat mindre, från 48 till 47 procent år 2008-2016 (se diagram 2.35 och tabell 2.9).

Att andelen minskat bland såväl arbetare som tjänstemän men inte bland samtliga anställda är strukturellt betingat i den meningen att antalet tjänstemän ökat medan antalet arbetare minskat i kombination med att andelen som arbetar enbart dagtid och vardagar är högre bland tjänstemän än bland arbetare.

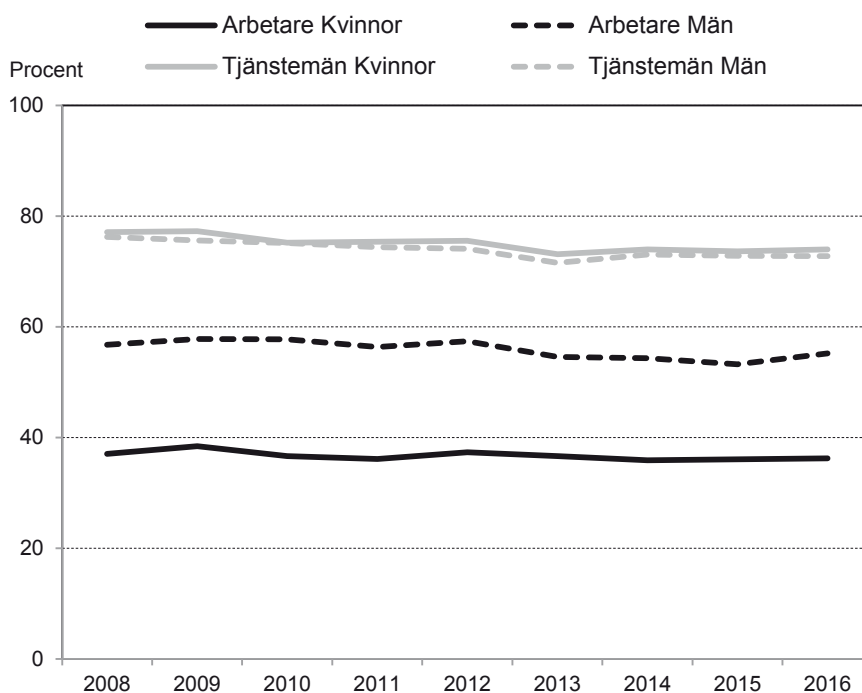
Diagram 2.35 Arbetar enbart dagtid och vardagar efter klass år 2008-2016

Utvecklingen har varit likartad för kvinnor och män då andelen som arbetar enbart dagtid och vardagar har minskat för båda könen bland såväl arbetare som tjänstemän. Bland arbetare har minskningen dock varit lite större för män än för kvinnor, från 57 till 53 procent för män och från 37 till 36 procent för kvinnor år 2008-2014.

Bland tjänstemän har andelen minskat nästan lika mycket för kvinnor som för män, från 77 till 74 procent för kvinnor och från 76 till 73 procent för män år 2008-2015 (se diagram 2.36 och tabell 2.9)

Diagram 2.36 Arbetar enbart dagtid och vardagar efter klass och kön år 2008-2016

Tabell 2.9 Arbetar enbart dagtid och vardagar efter klass och kön år 2008-2016

	Procent av samtliga anställda				
	2008	2010	2012	2014	2016
Arbetare	48	48	48	46	47
Män	57	58	57	54	55
Kvinnor	37	37	37	36	36
Tjänstemän	77	75	75	74	73
Män	76	75	74	73	73
Kvinnor	77	75	76	74	74
Samtliga	63	63	63	62	63
Män	66	66	66	64	65
Kvinnor	60	60	61	60	61

Bilaga 1. Metod, begrepp och dataunderlag

Rapporten syftar till att beskriva vilka anställningsformer och arbetstider som gäller för olika grupper av anställda på den svenska arbetsmarknaden år 2016 samt de förändringar som skett år 1990-2016.

Anställningsformer

Anställningsform kan delas in i två grupper - tillsvidareanställning och tidsbegränsad anställning. Dessa regleras i lagen om anställningsskydd (LAS). Huvudprincipen i lagen är att anställningsavtal gäller tillsvidare vilket i praktiken innebär att en anställning alltid är tillsvidare om inte annat formellt avtalats.

Tillsvidareanställning / Fast anställning

Tillsvidareanställning benämns i denna rapport som fast anställning, även om den formella beteckningen är tillsvidareanställning. En tillsvidareanställning upphör inte automatiskt vid någon viss tidpunkt utan den måste sägas upp av antingen den anställde eller arbetsgivaren.

Tidsbegränsade anställningar

Tidsbegränsade anställningar förekommer i flera olika former. De måste dock vara tillåtna enligt LAS eller gällande kollektivavtal samt särskilt avtalade mellan arbetsgivaren och den anställde. Gemensamt för alla tidsbegränsade anställningar är att de är avtalade att gälla till och med en viss tidpunkt.

Tillåtna tidsbegränsade anställningar enligt LAS från och med 1 juli 2007:

- allmän visstidsanställning
- vikariat
- säsongsanställning
- provanställning
- pensionär som fyllt 67 år

Utöver dessa förekommer några former av tidsbegränsade anställningar som regleras i kollektivavtal. Det gäller bland annat anställning vid behov, anställning per timma och objekt/projektanställning.

Allmän visstidsanställning infördes i LAS 1 juli 2007. För en allmän visstidsanställning behöver arbetsgivaren inte ange något skäl till tidsbegränsningen. Om en anställd varit i allmän visstidsanställning i sammanlagt två år under en femårsperiod hos samma arbetsgivare övergår dock anställningen automatiskt till tillsvidareanställning.

Vikariat får användas som ersättning för en ordinarie anställd som är frånvarande från arbetet på grund av studier, sjukdom, barnledighet eller liknande.

Säsongsanställning får användas när det föranleds av arbetets särskilda beskaffenhet, till exempel trädgårdsskötsel och asfaltläggning sommartid.

Provanställning får förekomma under en provotid av högst sex månader. Provanställningen övergår i tillsvidareanställning efter provotidens slut om inte arbetsgivaren eller arbetstagaren dessförinnan gett besked om att anställningen inte skall fortsätta.

Avställning vid behov innebär att en arbetsgivare anställer en person för att utföra ett visst arbete för viss tid, exempelvis en dag eller helg, vid akuta personalbehov.

Anställning per timma liknar anställning vid behov med den skillnaden att vid anställning per timme följer den anställda ofta någon form av arbetstidsschema.

Arbetstider

Arbetstid avser här främst arbete på heltid eller deltid men även arbetstidens förläggning över dygnet och veckan samt vanligen arbetad tid.

Nuvarande frågor i AKU gällande arbetstider infördes april 2005 enligt ett direktiv från EU då ett 20-tal nya frågor gällande arbetstid infördes i samtliga EU-länders AKU. Det innebär en betydligt mer detaljerad kartläggning av anställdas arbetstider än tidigare.

Före år 2005 ställdes endast frågor om hur många timmar intervjupersonen vanligen arbetar och faktiskt arbetat under mätveckan samt om han/hon skulle vilja öka sin arbetstid. Utifrån dessa frågor antogs att de som vanligen arbetade mindre än 35 timmar per vecka (tim/v) var deltidsarbetande och de som arbetade minst 35 tim/v var heltidsarbetande. De som ville öka sin arbetstid betraktades som undersysselsatta.

Dataunderlag

Rapporten bygger på data från Statistiska centralbyråns Arbetskraftsundersökningar (AKU). I dessa tillfrågas alla anställda om bland annat anställningsform, arbetstid och facklig anslutning. LO har beställt tilläggstabeller gällande anställningsform och arbetstid sedan år 1990.

Mätperiod och urval

Mätperioden är 1a kvartalet respektive år. Urvalsstorleken har varierat över tiden men i huvudsak legat runt 60 000 personer i åldern 16-64 år.

Nya och gamla arbetstidsfrågor i AKU

Arbetstidsfrågor i AKU år 1987 till mars 2005

- Hur många timmar arbetade Du mätveckan
- Hur många timmar arbetar Du vanligen per vecka
- Skulle Du vilja öka din arbetstid?

Arbetstidsfrågor i AKU från och med april 2005

- Arbetar du heltid eller deltid?
  - Om deltid: Hur många procent är din deltid på?
    - Har du en heltidsanställning i botten?
      - Vad är främsta anledningen till att du arbetar deltid?
        - Skulle du vilja arbeta heltid om det fanns annan lämplig tillsyn, omvårdnad etc?
- Arbetar du enbart på dagtid?
- Är det enbart på vardagar?
- Arbetar du skift eller efter någon typ av schema?
- Arbetar du kvällar?
  - Gör du det minst hälften av dina arbetsdagar?
- Arbetar du nätter?
  - Gör du det minst hälften av dina arbetsdagar?
- Arbetar du lördagar?
  - Gör du det minst hälften lördagarna?
- Arbetar du söndagar?
  - Gör du det minst hälften av söndagarna?
- Hur många timmar per vecka ska du arbeta enligt överenskommelse?
- Hur många timmar arbetade du mätveckan?

OBS! Frågorna gällande arbetstidens förläggning ställdes inte till tidsbegränsat anställda år 2006-2007.

Rapporten beställs från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
Telefax: 026-24 90 26

Februari 2017
ISBN 978-91-566-3226-6
www.lo.se

OMSLAGSFOTO: Lars Forsstedt